

دروس اختصاصی

۱۲۰۰

تست

هوش
و استعداد معلمی

مولفان:

سید مهدی اسامی نوری
علیرضا اردستانی
سید پوریا حیات آبادی

۱۰۰۰

تست

مهارت معلمی
دین و زندگی

مولفان:

مرتضی محسنی کبیر
محمد رضایی یقانه

سورة
الاحقاف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سورة الاحقاف

تعلیم و تربیت اسلامی

۱	دین و زندگی دهم (درس ۹ انسانی) معادل درس ۸ ریاضی و تجربی)	۸	درسنامه و سؤالات	۴۳۶	پاسخ‌های تشریحی
۲	دین و زندگی دهم (درس ۱۰) ویژه رشته انسانی)	۲۷	درسنامه و سؤالات	۴۴۱	پاسخ‌های تشریحی
۳	دین و زندگی دهم (درس ۱۱ انسانی) معادل درس ۹ ریاضی و تجربی)	۳۹	درسنامه و سؤالات	۴۴۵	پاسخ‌های تشریحی
۴	دین و زندگی دهم (درس ۱۲ انسانی) معادل درس ۱۰ ریاضی و تجربی)	۶۰	درسنامه و سؤالات	۴۵۲	پاسخ‌های تشریحی
۵	دین و زندگی دهم (درس ۱۳ انسانی) معادل درس ۱۱ ریاضی و تجربی)	۸۴	درسنامه و سؤالات	۴۶۰	پاسخ‌های تشریحی
۶	دین و زندگی دهم (درس ۱۴ انسانی) معادل درس ۱۲ ریاضی و تجربی)	۱۰۱	درسنامه و سؤالات	۴۶۵	پاسخ‌های تشریحی
۷	دین و زندگی یازدهم (درس ۱۶ انسانی) معادل درس ۱۱ ریاضی و تجربی)	۱۱۷	درسنامه و سؤالات	۴۷۱	پاسخ‌های تشریحی
۸	دین و زندگی یازدهم (درس ۱۷ انسانی) معادل درس ۱۲ ریاضی و تجربی)	۱۳۵	درسنامه و سؤالات	۴۷۶	پاسخ‌های تشریحی
۹	دین و زندگی یازدهم (درس ۱۸ انسانی) معادل درس ۱۲ ریاضی و تجربی)	۱۴۹	درسنامه و سؤالات	۴۷۹	پاسخ‌های تشریحی

مهارت معلمی

۱۰	مهارت معلمی (فصل اول)	۱۵۹	درسنامه و سؤالات	۴۸۲	پاسخ‌های تشریحی
۱۱	مهارت معلمی (فصل دوم)	۱۷۱	درسنامه و سؤالات	۴۸۳	پاسخ‌های تشریحی
۱۲	مهارت معلمی (فصل سوم)	۱۹۹	درسنامه و سؤالات	۴۸۶	پاسخ‌های تشریحی

هوش و استعداد معلمی

۱	هوش کلامی (معنی مستقیم واژگان)	۲۲۸	درسنامه و سؤالات	۴۸۸	پاسخ‌های تشریحی
۲	هوش کلامی (معنی واژه در حروف پراکنده)	۲۳۱	درسنامه و سؤالات	۴۸۸	پاسخ‌های تشریحی
۳	هوش کلامی (آرایش حروف و واژگان - کدگذاری)	۲۳۴	درسنامه و سؤالات	۴۸۹	پاسخ‌های تشریحی

۶	هوش کلامی (چیدمان منطقی واژگان در جمله)
۲۴۸	درسنامه و سؤالات
۴۹۴	پاسخ‌های تشریحی

۹	هوش کلامی (تضعیف و تقویت مطلب)
۲۶۰	درسنامه و سؤالات
۴۹۶	پاسخ‌های تشریحی

۱۲	هوش محاسباتی (محاسبات ریاضی پایه)
۲۸۶	درسنامه و سؤالات
۵۰۵	پاسخ‌های تشریحی

۱۵	هوش محاسباتی (هندسه)
۳۰۱	درسنامه و سؤالات
۵۱۵	پاسخ‌های تشریحی

۱۸	هوش تجسمی دویبعدی (کشف روابط و تفاوت‌ها)
۳۱۵	درسنامه و سؤالات
۵۲۲	پاسخ‌های تشریحی

۲۱	هوش تجسمی دویبعدی (یافتن اشتراک‌ها در شکل)
۳۷۷	درسنامه و سؤالات
۵۴۰	پاسخ‌های تشریحی

۲۴	هوش تجسمی سه‌بعدی (تا و سوراخ)
۴۰۵	درسنامه و سؤالات
۵۴۸	پاسخ‌های تشریحی

۵	هوش کلامی (رابطه بین واژگان)
۲۴۵	درسنامه و سؤالات
۴۹۳	پاسخ‌های تشریحی

۸	هوش کلامی (درک مطلب)
۲۵۱	درسنامه و سؤالات
۴۹۵	پاسخ‌های تشریحی

۱۱	هوش محاسباتی (دنباله‌های عددی - الگویابی)
۲۸۲	درسنامه و سؤالات
۵۰۳	پاسخ‌های تشریحی

۱۴	هوش محاسباتی (نسبت، تناسب و درصد)
۲۹۶	درسنامه و سؤالات
۵۱۲	پاسخ‌های تشریحی

۱۷	هوش محاسباتی (کزاره‌های منطقی، استدلال و استنتاج)
۳۰۷	درسنامه و سؤالات
۵۲۰	پاسخ‌های تشریحی

۲۰	هوش تجسمی دویبعدی (کشف روابط گروه‌های شکلی)
۳۶۷	درسنامه و سؤالات
۵۳۸	پاسخ‌های تشریحی

۲۳	هوش تجسمی سه‌بعدی (حجم‌های ترکیبی و پیچیده)
۳۹۹	درسنامه و سؤالات
۵۴۷	پاسخ‌های تشریحی

۲۵	هوش طبیعی تجربی
۴۱۶	درسنامه و سؤالات
۵۵۰	پاسخ‌های تشریحی

۴	هوش کلامی (پر کردن جای خالی متن با واژگان)
۲۴۰	درسنامه و سؤالات
۴۹۱	پاسخ‌های تشریحی

۷	هوش کلامی (چیدمان منطقی جمله‌ها)
۲۴۹	درسنامه و سؤالات
۴۹۴	پاسخ‌های تشریحی

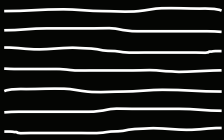
۱۰	هوش کلامی (نتیجه‌گیری از گزاره‌های منطقی)
۲۶۹	درسنامه و سؤالات
۴۹۸	پاسخ‌های تشریحی

۱۳	هوش محاسباتی (تحلیل و طبقه‌بندی متغیرها)
۲۹۲	درسنامه و سؤالات
۵۰۹	پاسخ‌های تشریحی

۱۶	هوش محاسباتی (حل مسائل عددی و شمارش)
۳۰۵	درسنامه و سؤالات
۵۱۸	پاسخ‌های تشریحی

۱۹	هوش تجسمی دویبعدی (کشف روابط در جدول‌ها)
۳۴۹	درسنامه و سؤالات
۵۳۳	پاسخ‌های تشریحی

۲۲	هوش تجسمی سه‌بعدی (مکعب و تاس)
۳۸۷	درسنامه و سؤالات
۵۴۲	پاسخ‌های تشریحی

در فصل اول به اهمیت و ارزش کار معلمی توجه می‌شود که اولاً شغل نیست، بلکه نوعی عبادت است و سپس میان انتخاب‌های مختلف، انتخابی صحیح محسوب می‌شود و کار تعلیم در سیره و نگاه معصومین (ع) جایگاه بزرگی دارد و اولیای دین به معلمان فرزندان‌شان احترام زیادی می‌گذاشتند. تربیت و تعلیم، کار خدا و پیامبران است. ارزش کار معلمی بیش از نقش پنج گروه از مهندسان است و با روح انسان که گران‌ترین گوهر هستی است سر و کار دارد. ماندگاری کار روی فکر بشر، از دلایل برتری کار معلمی است و کلاس داری به خصوص درباره نسل نو اهمیت دارد. در این فصل، ۱۲ عنوان مطرح شده است که هر یک دارای آیات و احادیث متعددی است و باید با عنوانی که بالای آن مطرح شده است یاد گرفته شود.

هر آیه یا حدیث دارای کلید واژه‌هایی است که آن را با عنوان بالای آن مرتبط می‌کند. پس از پایان هر عنوان، تستی قرار داده شده است که برای سنجش یادگیری حتماً فکر کنید و بعد به پاسخ‌نامه آن مراجعه کنید. در انتهای این فصل نیز سؤالات مربوط به آن آمده است.

مثال

تلنگر

نکته

جواب

سوال

تعریف

چشم‌انداز

مشاوره

سبک
مطالعهآیکون‌های
درسنامه

« نوع نگاه به معلمی

- در گام اول، نوع نگاه ما به شغل معلمی است که می‌تواند در تعلیم و تربیت و انجام این مسئولیت بزرگ تأثیرگذار باشد. با قاطعیت می‌توان گفت که معلمی فراتر از همه کارها و سرآمد همه شغل‌هاست. معلم نیاز به حقوق و تأمین نیازهای زندگی دارد؛ اما هیچ‌گاه به کار مهمش از دریچه مادیات نمی‌نگرد.
- کار معلم، تعلیم و تربیت است؛ تعلیم و تربیتی که کار خدای تعالی و پیامبران اوست. اساساً عالم با همه پیچیدگی‌ها، تنوعات، زیبایی‌ها، نعمت‌ها و ابتلائاتش (امتحان‌هایش) برای تربیت «انسان» خلق شده است. آری! زمین، مرکز آموزش و پرورش خداست؛ با پیامبرانی که معلمان آسمانی‌اند و مسئولیت تربیت انسان را بر دوش دارند.

« امتیازات و ارزش‌های معلمی

۱ معلمی شغل نیست؛ عبادت است

- بعضی از کارها از چنان قداستی برخوردارند که وصف «شغل» برای آن‌ها سبک می‌نماید. مادری شغل نیست، بلکه یک وظیفه الهی و جلوه‌ای از عبادت است. معلمی هم یک کار مقدس محسوب می‌شود؛ زیرا عبادتی چندمنظوره است.
- معلمی، انتقال علم و تجربه، انقاز غریق (نجات غرق‌شده) و کلید عزت (نفوذناپذیری: ترکیبی با درس عزت نفس سال یازدهم)، بصیرت (روشن‌بینی) و مصونیت (محفوظ ماندن) است. معلمی، شغل خدا و جبرئیل است؛ چنان‌که در سوره الرحمن می‌خوانیم: «الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ»؛ «خداوند رحمان، قرآن را تعلیم فرمود.»
- در قرآن برای توصیف انبیا (ع) عبارات متعددی به کار رفته، ولی آن‌چه بیش از همه استفاده شده، تعبیر «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّيهِمْ» است که نشان می‌دهد کار پیامبران، ۱) تعلیم کتاب و حکمت و ۲) تزکیه (پاک کردن) بوده است!
- سیزده آیه در قرآن به سؤال‌های مردم از پیامبر اکرم (ص) اختصاص یافته که با کلمه «يَسْأَلُونَكَ» همراه است. این نشان می‌دهد که پیامبر (ص) معلم مردم بوده است.

۱. اگرچه تعبیراتی چون «داعی»، «هادی»، «بشیر»، «سراج منیر» و امثال آن نیز درباره پیامبران به کار رفته، ولی به مسئولیت «تزکیه» و «تعلیم» که بر دوش آنان بوده، به صورت خاص اشاره شده است.

- «معلم» واژه‌ای است که بار معنایی خاصی دارد و نباید به آن نگاه عادی نمود. این واژه، همانند برخی از واژه‌های مقدس، حامل معانی بلندی است؛ مثلاً «کربلا» نام منطقه‌ای از زمین است، ولی به جای هویت جغرافیایی، هویت تاریخی و بار معنایی بالایی دارد. کسی نمی‌گوید کربلا در شمال شرقی یا جنوب غربی فلان جا واقع شده و مساحت آن فلان مقدار است؛ بلکه با ذکر اسم کربلا، مفاهیم امامت، شهادت، عصمت، ایثار، مقاومت، اخلاص، عبادت، ظلم‌ستیزی و امثال آن به ذهن افراد می‌آید.
- کلمه معلم نیز چنین حالتی دارد. **تقلیل** (پایین آوردن) مفهوم معلمی به یک شغل ساده، **کوته‌بینی** است؛ نظیر این که کسی به مرجع تقلید بگوید: «ایشان آدم خوبی است.» تعبیر «آدم خوب» در وصف یک مرجع تقلید **کفایت نمی‌کند**.

ایستگاه تست

۱ در قرآن کریم برای توصیف انبیاء کدام تعبیر بیش از همه استفاده شده است؟

- ۱) «عَلَّمَ الْقُرْآنَ»
 ۲) «مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حِجَّةٌ بَعْدَ الرِّسَالِ»
 ۳) «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ»
 ۴) «عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمُ»

پاسخ ۳ در قرآن برای توصیف انبیا (ع) عبارات متعددی به کار رفته، ولی آن چه بیش از همه استفاده شده تعبیر «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّيهِمْ» است که نشان می‌دهد کار پیامبران، تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه بوده است.

۲ از کدام عبارات قرآنی می‌توان دریافت که معلمی، کار خدا و جبرئیل است؟

- ۱) «وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ»
 ۲) «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»
 ۳) «وَأَجْعَلِ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ»
 ۴) «الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ»

پاسخ ۴ رحمان نام خداست و عبارت شریفه «الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ» نشان می‌دهد که خداوند قرآن را آموزش داد. پس به معلم بودن خدا و جبرئیل که واسطه وحی الهی است اشاره دارد.

۲ معلمی یک انتخاب صحیح است

- هر انسانی یک شغل را انتخاب می‌کند؛ ولی مهم آن است که ۱ در آن شغل با چه چیزی سروکار دارد و ۲ تأثیر کارش تا کجاست.

شغل‌های دیگر	کار معلم
۱. مهندس و صنعتگر روی جمادات کار می‌کنند و برج و ماشین می‌سازند.	۱. معلم روی انسان‌ها کار می‌کند.
۲. پزشک روی جسم انسان‌ها کار می‌کند.	۲. معلم با روح و قلب و جان انسان سروکار دارد.
۳. تاجر مشغول توزیع کالا است.	۳. معلم مشغول توزیع علم است.
۴. ساخته‌های انسانی تا مدت کمی منشأ اثر هستند.	۴. اثر استاد و معلم روی شاگرد گاهی تا قیامت ادامه دارد.

- تعلیم و تربیت **مبارک‌ترین** کاری است که خداوند آن را بر دوش انبیا و اوصیاء (ع) گذاشته است.

حکایت در زمان طاغوت، به سراغ برخی از مبلغین - که تعدادشان بسیار اندک بود - رفتند و با پرداخت مبالغی آنان را جذب نظام شاهنشاهی کردند. آن‌ها از زیر بار شغل شریف معلمی، شانه خالی کردند و با حضور در دستگاه فاسد، به دنیا روی آوردند. در آن روز، آیت‌الله العظمی گلپایگانی (ره) فرمود: «اگر طلبه‌ای به جای تبلیغ و تحصیل دین، سراغ دربار رفت و بازوی آنان شد، نگوید: رفتم؛ بلکه بگوید: لیاقت نداشتم و امام زمان (عج) مرا از حوزه بیرون انداخت.» این سخن در آن زمان بسیار مهم بود و سبب بیمه شدن دیگر مبلغان در برابر توطئه درباریان شد.

- آری! اگر کسی بتواند با تولید و توزیع و مصرف علم به انسان‌ها خدمت کند و به دل‌ها و جان‌ها حیات ببخشد و در مسیر انبیای الهی (ع) گام بردارد، اما به سراغ تولید و توزیع و مصرف اجناس دیگر برود، برنده نیست و خسارت کرده است. این خسارت به فراخور شغلی که جای شغل معلمی انتخاب می‌شود، مراتبی دارد؛ چرا که خسارت دارای مراحل و تفاوت‌هایی است!

۱. قرآن کریم درباره اعمال زبان‌بخش انسان چنین تعبیراتی دارد: (مراحل خسارت از نگاه قرآن)

- گاهی معامله بدی است: «بِئْسَمَا اشْتَرَوْا» (بقره: ۹۰)
- گاهی سودی ندارد: «فَمَا رَبَّحَتْ تِجَارَتُهُمْ» (بقره: ۱۶)
- گاهی خسارت است: «اشْتَرَوْا الضَّلَالَةَ بِالْهَدْيِ» (بقره: ۱۷۵)
- گاهی غرق در زبان است: «لَفِي خُسْرٍ» (عصر: ۲)
- گاهی خسارت بزرگ و آشکار است: «خُسْرَانًا مُّبِينًا» (نساء: ۱۱۹)
- گاهی خسارت در تمام ابعاد است: «بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا» (کهف: ۱۰۴)

۳ کدام عبارت قرآنی به مبارک‌ترین وظیفه‌ای که خداوند انبیای خود را به آن مکلف نموده است، اشاره دارد؟

- ۱) «استَجِیْبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا یَحِبُّکُمْ»
 ۲) «و یَعْلَمُهُم الْکِتَابَ وَ الْحِکْمَةَ وَ یُزَکِّیهِمْ»
 ۳) «فلولا نفر من کل فرقة منهم طائفة لیتفقھوا فی الدین»
 ۴) «من عمل صالحاً من ذکر او انثی و هو مؤمن فلنحییته حیاة طیبة»
- پاسخ ۲) تعلیم و تربیت مبارک‌ترین کاری است که خداوند آن را بر دوش انبیا و اوصیا (ع) گذاشته است. این مفهوم در عبارت قرآنی «و یَعْلَمُهُم الْکِتَابَ وَ الْحِکْمَةَ وَ یُزَکِّیهِمْ» تصریح شده است.

۳ معلمی در نگاه معصومین (ع) جایگاه رفیع دارد

- اهل بیت (ع) از مقام معلمی و ارزش آن، تجلیل فراوانی کرده‌اند. در فرهنگ اسلامی از رهبر آسمانی با تعبیراتی چون ۱) معلم، ۲) مربی یا ۳) پدر یاد شده است. در خصوص جایگاه ممتاز معلمان و ارزش آنان نزد معصومین (ع) روایات فراوانی موجود است. از جمله رسول خدا (ص) فرمودند: «بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.»^۱ و فرمودند: «راهنمایی‌کننده به راه خیر، مانند انجام‌دهنده آن است.»^۲
- هم‌چنین امام باقر (ع) فرمود: «تمام جنبندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود کوچک و بزرگی که در زمین و آسمان خداست، برای تعلیم دهنده امور نیک استغفار می‌کنند.»^۳
- امامان ما نسبت به معلمان فرزندانشان بسیار لطف داشتند و آن‌ها را تشویق می‌کردند.
- امام حسین (ع) به معلم فرزندش صد دینار هدیه داد و در پاسخ به اعتراض مردم فرمود: «أَیْنَ یَقَعُ هَذَا مِنْ عَطَائِهِ یَعْنِی تَعْلِیْمُهُ؛ این مبلغ، در قبال تعلیمات او چه ارزشی دارد؟» (کنایه از این‌که ارزش هدیه مادی به پای ارزش تعلیم قرآن نمی‌رسد).

۴ بالاترین صدقات در کلام نبوی با کدام تعبیر آمده است؟

- ۱) بخشش مادی و معنوی با تمام وجود
 ۲) راهنمایی دیگران به راه خیر و صلاح
 ۳) تزکیه نفس قبل از تعلیم دیگران
 ۴) پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.»

۱۴ تربیت کار خداست

- در قرآن کریم، بعد از نام مبارک «الله» بیش‌ترین نامی که برای خدا به کار رفته، «رب» است. ناگفته پیداست که «ربوبیت» (پروردگاری، تدبیرگری و هدایت‌گری) زمانی کامل است که براساس ۱) علم، ۲) حکمت، ۳) مصلحت و ۴) رحمت باشد که خداوند همه را دارد.
- معلم، تنها علم خود را منتقل نمی‌کند؛ بلکه می‌تواند همه کمالات را با ۱) رفتار و ۲) گفتار و ۳) اخلاق خود به دیگران منتقل کند؛ آن زمان که شاگرد به یأس گرایش پیدا می‌کند، روح امید را در او بدمد و آن هنگام که شاگرد به غرور گرایش پیدا می‌کند، او را هشدار (انذار) دهد.
- همان‌گونه که خداوند متعال در مسیر تربیت مردم، با منطق و برهان، احساس و عاطفه، مثال و تشبیه، تاریخ و داستان، بیان الگوهای مثبت و منفی، هنر و اخلاق و نیز وعده و تهدید، مردم را تربیت می‌کند، معلم و استاد نیز باید از همه این ابزارها بهره‌مند باشند. هر چه بهره آن‌ها از این ابزار بیشتر باشد، توفیقات آن‌ها نیز بیشتر خواهد شد. (رابطه مستقیم)
- اتصال معلم و استاد و مربی به خداوند متعال، نقش مهمی در انجام مسئولیت آن‌ها – که همانا ارشاد و هدایت مردم است – دارد؛ لذا از عالم دینی به «عالم ربانی» تعبیر می‌شود؛ یعنی عالمی که سروکارش با پروردگار است، در راه خدا و برای خدا و با اسلوب و اخلاق خداپسندانه تعلیم می‌دهد، از خداوند متعال صفت ربوبیت را می‌گیرد و به دیگران منتقل می‌کند.^۴
- امام سجاد (ع) در دعای مکارم الاخلاق از خداوند می‌خواهد: «الهی انظنی بالهدی و الهمنی التَّقوی؛ خدایا زبانم را به هدایت باز کن و تقوا را به من الهام کن.» انسانی که به این مقام برسد، خدایی می‌شود و همین که خدایی شد، می‌تواند همه امکانات و ابزارها را در مسیر رضای خدا به کار گیرد و انسان‌های خدایی تربیت کند.

۱. «أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ یُعَلِّمَ الْمَرْءَ عِلْمًا ثُمَّ یُعَلِّمَهُ آخَاهُ»

۲. «الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ»

۳. «مُعَلِّمُ الْخَيْرِ یَسْتَفْئِرُ لَهُ ذَوَابُّ الْأَرْضِ وَ حِیْتَانُ الْبُحُورِ وَ كُلُّ صَغِيرَةٍ وَ کَبِیْرَةٍ فِی أَرْضِ اللَّهِ وَ سَمَائِهِ»

۴. برکات کار آموزشی و فرهنگی منحصر به زمان خاصی نیست، اگر هر کالا و محصولی برای صادرات نیاز به وسیله حمل و نقل و صرف هزینه و وقت دارد، معارف و فرهنگ نیز، کالایی است که می‌توان با زبان و قلم به همه عصرها و نسل‌ها صادر کرد. اگر این عمل برای کسب رضای خدا باشد، ماندگار و ابدی خواهد شد.

۵ ربوبیت الهی چه زمانی کامل است؟

- ۱ زمانی که انسان این صفت الهی را درک کند.   ۲ وقتی که براساس علم، حکمت، مصلحت و رحمت باشد.
 ۳ وقتی که تزکیه از تعلیم جدا نباشد.   ۴ زمانی که اجابت خدا و رسول موجب حیات بخشی شود.

پاسخ ۲ در قرآن کریم، بعد از نام مبارک «الله» بیشترین نامی که برای خدا به کار رفته «رب» است. ناگفته پیداست که «ربوبیت» زمانی کامل است که براساس علم، حکمت، مصلحت و رحمت باشد، که خداوند همه را دارد.

۶ امام سجاد (ع) در دعای مکارم الاخلاق، پس از درخواست گشودن زبان به هدایت چه دعای دیگری دارد؟

- ۱ «لا تکلنی الی نفسی»   ۲ «الهمنی التَّقوی»   ۳ «فالمهما فجورها و تقواها»   ۴ «او حینا الیهم فعل الخیرات»

پاسخ ۲ امام سجاد (ع) در دعای مکارم الاخلاق از خداوند می خواهد: «الهی انطقنی بالهدی و الهمنی التَّقوی»: «خدایا زبانم را به هدایت باز کن و تقوا را به من الهام کن.»

۵ معلم کار پنج گروه از مهندسان را می کند

• ماشینی که سوارش می شویم، نتیجه کار پنج گروه از مهندسان است:

کار معلم	نتیجه کار پنج گروه از مهندسان
۱. استعدادهای شاگردش را کشف کند؛	۱. مهندسانی که مسئول کشف معدن هستند؛
۲. شاگرد را از انحراف هایی که به آن گرفتار شده است، خارج کند؛	۲. مهندسانی که مسئول استخراج مواد هستند؛
۳. با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه مند کند؛	۳. مهندسانی که مسئول ذوب مواد هستند؛
۴. با تدریس و تعلیم و تربیت، شاگرد را بسازد؛	۴. مهندسانی که مسئول قطعه سازی و طراحی قطعات ماشین هستند؛
۵. با سعه صدر، تربیت شدگان را به هم متصل کند و جامعه را تشکیل دهد.	۵. مهندسانی که مسئول مونتاژ قطعات و نظارت بر آن هستند.

• بنابراین، معلم یک تنه باید کار پنج گروه مهندس را انجام دهد؛ آن هم نه بر روی جمادات، بلکه بر روی «انسان» که صاحب روح است و کار با او، ظرافت و دقت خاصی را می طلبد. این، بیانگر ذره ای از کار مهم و پیچیده معلمی است.

۷ چرا کار معلمی، دقت و ظرافت خاصی می طلبد و پیچیده است؟

- ۱ زیرا معلم علاوه بر علم خود، می تواند همه کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود به دیگران منتقل کند.
 ۲ زیرا معلم باید با سعه صدر، تربیت شدگان را به یکدیگر متصل کند و جامعه را بسازد.
 ۳ زیرا معلمی کاری بر روی انسان است که صاحب روح می باشد.
 ۴ زیرا معلمی خارج کننده شاگردان از انحراف هایی است که به آن گرفتار شده است.

پاسخ ۳ معلم یک تنه باید کار پنج گروه مهندس را انجام دهد؛ آن هم نه بر روی جمادات، بلکه بر روی «انسان» که صاحب روح است و کار با او، ظرافت و دقت خاصی را می طلبد. این، بیانگر ذره ای از کار مهم و پیچیده معلمی است.

۶ معلم با گران ترین گوهر هستی سروکار دارد

• موجودات (مادی) به چهار دسته تقسیم می شوند: ۱ جمادات ۲ نباتات ۳ حیوانات و ۴ انسان ها.
 اگر انسان روی آهن و چوب کار کند و از آن ها در و پنجره بسازد یا در زمین خالی ساختمان بسازد یا از پشم و نخ پارچه تولید کند، با کار و صنعت خود، ارزش این اجناس را بالا می برد؛ اما استاد و معلم روی نسل نو کار می کنند. روشن است که زحمت تربیت انسانی که قابلیت رشد بی نهایت دارد، با زحمت و تلاش برای ارتقای وسیله ای که رشد محدودی می کند، قابل قیاس نیست.
 اگر دیگران روی جمادات (اشیا) کار می کنند و ماشین و هواپیما و ساختمان می سازند، یا عده ای به سراغ پرورش حیوانات یا گل و گیاه می روند، کار معلم و استاد و مربی، پرورش انسان هاست. رشد همه چیز محدود است؛ جز انسان، ارزش هر چیزی محدود است؛ جز انسان.

حکایت یک جوان هفده ساله که در جبهه شهید شده، در وصیت نامه خود نوشته است: «جسمم را به خاک، روحم را به خدا و راهم را به شما می سپارم.» این کلام را چگونه می شود قیمت گذاری کرد؟ آیا سنگ های قیمتی همه معادن به ارزش این کلمات هستند؟ تفکر این نوجوان، اثر تربیت معلم و مربی، و پرورشگاه این تفکر، مسجد است.

اگر انسان درست تربیت شود، از فرشته برتر می شود و اگر منحرف گردد، از هر حیوانی پست تر خواهد شد. معلم نمی گذارد که گوهر انسانیت، نابود و مغفول (مورد بی توجهی) شود. قرآن کریم درباره بعضی از انسان ها می فرماید: «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ»؛ «آن ها مثل حیوانات هستند، بلکه پست تر.» سپس دلیل انحراف آن ها را این گونه بیان می کند: «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ».

غفلت انواعی دارد:

انواع غفلت	آیه
۱. عده ای، از خدا غافل اند.	﴿تَسُوا اللَّهَ﴾
۲. عده ای، از قیامت غافل اند.	﴿تَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾
۳. عده ای، از وظیفه خود غافل اند.	﴿كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا﴾ «همان گونه که آیات ما به تو رسید و تو آن ها را فراموش کردی»
۴. عده ای، از محرومان غافل اند.	﴿وَلَمْ نَكُ نُنْطَعِمُ الْمُسْكِينِ﴾؛ «و افراد مسکین را اطعام نمی کردیم.»
۵. عده ای از توانمندی های خود غافل اند و نمی دانند که چه موجودی هستند.	
۶. عده ای، از ارزش عمر خود غافل اند و عمر خود را صرف کارهای لغو می کنند.	

• و کار معلم، زدودن غبار غفلت و بیدار کردن انسان خوابیده ای است که از گوهر عمر و زندگانی اش غافل است.

ایستگاه تست

۸ آن جا که قرآن کریم انسان منحرف را پست تر از حیوان معرفی می کند و می فرماید: «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ» دلیل این انحراف را چگونه بیان کرده است؟

۱) «أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ» ۲) «أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ» ۳) «أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ» ۴) «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ»

پاسخ ۴ در آیه ۱۷۹ سوره اعراف پس از عبارت «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ»؛ «آن ها مثل حیوانات هستند، بلکه پست تر» دلیل انحراف آن ها را این گونه بیان می کند: «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ»

کار روی فکر افراد، ماندگار است

- یکی از نشانه های برتری اعمال، ماندگاری آثار آن است؛ چنان که حضرت ابراهیم (ع) از خدا خواست که در تاریخ ماندگار باشد: «وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ»؛ «و در میان آیندگان، نام نیکی برای من قرار بده.»
- خداوند نیز دعای او را این گونه پاسخ داد: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»؛ «آن [کلمه توحید] را در میان نسلش کلمه ماندگار قرار داد، باشد که آنان (به توحید) بازگردند.»
- آری! ایمان به تنهایی کافی نیست، بلکه هدایت الهی باید تداوم داشته باشد: «سَيَهْدِين» و فریاد توحید در تاریخ می ماند؛ گرچه مردم زمان به آن گوش نکنند: «كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ» حضرت ابراهیم (ع) برای نسل خود نیز دعا می کرد و از خداوند می خواست: «خدایا! رهبری امت و اقامه نماز را در ذریه (نسل و فرزندان) من قرار بده.»
- معلم باید بداند که ماندگارترین کار، تعلیم و تربیت است؛ آن هم بر روی نسل جوان که تأثیرپذیری و ماندگاری آن بیش تر است.

ایستگاه تست

۹ خداوند در پاسخ به کدام دعای حضرت ابراهیم (ع) فرمود: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ» و مفهوم این آیه چیست؟

۱) «رَبِّ اجْعَلْنِي مَقِيمَ الصَّلَاةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي» - ماندگاری اعمال ۲) «وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ» - ماندگاری اعمال
۳) «وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ» - اهمیت تربیت فرزندان ۴) «رَبِّ اجْعَلْنِي مَقِيمَ الصَّلَاةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي» - اهمیت تربیت فرزندان

پاسخ ۲ آن گاه که حضرت ابراهیم (ع) از خدا خواست که در تاریخ ماندگار باشد: «وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ»؛ «و در میان آیندگان، نام نیکی برای من قرار بده.» خداوند نیز دعای او را این گونه پاسخ داد: «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»؛ «آن را در میان نسلش کلمه ماندگار قرار داد، باشد که آنان (به توحید) بازگردند.»

۱. زخرف: ۲۸. درباره فاعل «جعل» در «وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً» دو احتمال وجود دارد: خداوند و ابراهیم. به این معنا که هم می توان گفت خدا به پاس ایمان ابراهیم، توحید را در نسل او زنده نگاه داشت و هم می توان گفت ابراهیم فریاد توحید و برات از شرک را در نسل خود به یادگار گذاشت.

• چه بسا برخی از افراد، کلاس داری را یک کار عادی تلقی کنند، به ویژه اگر مخاطبان از سنین پایین تر باشند؛ در حالی که هم کلاس داری مهم است و هم مخاطبانی که از نسل نو هستند.

حکایت ۱. آیت الله العظمی گلپایگانی (ره)، یکی از مراجع بزرگ تقلید، وقتی راجع به کلاس داری من مطالبی شنیدند، خواستند که کلاس مرا ببینند. تابلو و تخته سیاهی را به منزل ایشان بردم و برای ایشان نمونه‌هایی از درسی که برای نسل نو می‌گفتم، ارائه دادم. سپس به ایشان گفتم: «من امکان فقیه شدن دارم، ولی فعلاً معلم شده‌ام.» ایشان فرمود: «این راهی که شما پیش گرفته‌ای، الان بیش تر مورد نیاز است و امام زمان (عج) راضی است؛ ان شاء الله.»

۲. مرحوم آیت الله مشکینی (ره)، یکی از اساتید بزرگ قم نیز مشابه این کلام را به من فرمود. شبی به کلاس آمد و تا پایان کلاس در کنار بچه‌ها نشست؛ سپس فرمود: «من حاضرم پاداش تدریس برای صدها طلبه فاضل را به تو بدهم تا در مقابل، پاداش این کلاس بیست نفری و تدریس برای بچه‌ها را به من بدهی.»

• در کلاس، آینده یک انسان رقم می‌خورد. کلاس می‌تواند افراد را از **پرتگاه‌های جهالت دور کند** و مسیر زندگی یک فرد و نقشه راه او را تغییر دهد. مدرسه و دانشگاه، **کارخانه انسان‌سازی** است و کلاس داری، به ویژه اگر نسل نو مخاطب آن باشد، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

ایستگاه تست

۱۰ به ترتیب «کار تعلیم و تربیت» و «کلاس داری» برای نسل جوان و نو، چه ویژگی‌هایی دارد؟

۱) نیازمند جسارت بیشتر است - اهمیت بسیار بالایی دارد. ۲) نیازمند جسارت بیشتر است - آسان‌تر و انعطاف پذیرتر است.

۳) ماندگاری و تأثیر بیشتر دارد - آسان‌تر و انعطاف پذیرتر است. ۴) ماندگاری و تأثیر بیشتر دارد - اهمیت بسیار بالایی دارد.

پاسخ ۴) معلم باید بداند که ماندگارترین کار، تعلیم و تربیت است، آن هم بر روی نسل جوان که تأثیرپذیری و ماندگاری آن بیشتر است. کلاس داری، به ویژه اگر نسل نو مخاطب آن باشد، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

۹ معلم ربّانی، هادی و ناجی بشر است

• آموزش و تحصیلات، هم می‌تواند **دامی** برای تحصیل کردگان و ایجاد وابستگی آن‌ها به ابرقدرت‌ها شود، هم وسیله نجات بشر از شرّ طاغوت‌ها. براساس آیات قرآن کریم، یکی از شاخصه‌ها و اهداف بزرگ حضرت موسی (ع) نجات بنی اسرائیل از شرّ فرعون بود؛ چنان‌که با صراحت به فرعون گفت: «أَنْ أُرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ»؛ «بنی اسرائیل را [آزاد کن و] همراه ما بفرست.»

• نشانه فقیه آن است که مردم را از شرّ دشمنانشان آزاد سازد: «وَ أَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ.»

• قرآن کریم یکی از وظایف انبیا را **رهاسازی افکار جامعه** از غل و زنجیرهایی برشمرده است که به آن گرفتار شده بودند: «وَ يَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَ الْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ»؛ «و از آنان بارگران (تکالیف سخت) و بندهایی را که بر آنان بوده است، برمی‌دارد [و آزادشان می‌کند].»

• امروزه رشته‌های تحصیلی متنوعی ایجاد شده است که در بسیاری از امور، رفاه را برای بشر به ارمغان آورده‌اند؛ اما آیا توانسته‌اند بشر را آزاد کنند؟ در موارد زیادی علم هست؛ ولی ثمره‌اش نیست. مثلاً تلفن همراه - که یک وسیله ارتباطی است - نزد هر کس هست؛ اما آیا خود «ارتباط» هم هست؟ چه بسا وسیله ارتباطی باشد، اما خود انسان‌ها با هم قهر باشند. علم و ثمره آن نیز می‌تواند دچار این آسیب شود.

• **علم حقیقی**، نگاه انسان را **توحیدی** می‌کند. در حدیث می‌خوانیم: «ثمره العلم معرفة الله؛ ثمره علم، شناخت خداوند است.» و هم چنین: «تَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعِبَادَةُ؛ ثمره علم، بندگی خداست.»

• در قرآن کریم آمده است که گروهی **جذب اموال قارون** شده بودند و می‌گفتند: «ای کاش ما هم مثل قارون ثروتمند بودیم»؛ ولی کسانی که **اهل علم** بودند به آن‌ها چنین تذکر می‌دادند: «وَيُلْكَمُ ثَوَابُ اللَّهِ حَيْثُ»؛ «وای بر شما! پاداش الهی بهتر است.» از این آیه استفاده می‌شود که اگر کسی **علم واقعی** داشته باشد، در تشخیص دنیا و آخرت اشتباه نمی‌کند.

• نه دانشمندی که دنیا را بر آخرت برگزیند، عالم ربانی است و نه علم او، علم حقیقی؛ چنان‌که گرفتن مدرک و عنوان، نشانه بلوغ عقل و کمال انسانیت نیست؛ زیرا **تعلیمات عالم ربانی** باید **حیات‌آفرین و نجات‌بخش** باشد.

• **مشکل بزرگ** امروز جامعه بشری، **جدا شدن «افرا»** از «باسم ربك»، **جدا شدن «یعلّمهم»** از «یُرْکّبهم»، **جدا شدن مادیات** از معنویات، **جدا شدن دنیا** از آخرت، و در یک کلام **جدا شدن علم از دین** است.

• هنر معلمی فقط به آموزش خواندن و نوشتن یا آموزش مسائل پیچیده و فرمول‌های سخت نیست؛ بلکه هنر معلم در **آموزش مسائل علمی با نگاه توحیدی و تربیتی** است. ثمره چنین آموزش و تعلیمی، شکوفایی علم، حلم، حیات قلب، استقامت، معرفت و انسانیت در متعلمین خواهد بود.

• آری! معلم ربانی، هادی و ناجی است و ارزش کار او به **حیات دل‌ها و نجات انسان‌هاست**.

۱. «أَنَّ الْفَقِيهَ مِنْ أَفْضَلِ عَلَى النَّاسِ حَيْثُ، وَ أَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ.»

۱۱ در کدام عبارات شریفه به وظیفه انبیا در زمینه رهاسازی افکار جامعه از غل و زنجیر اشاره شده است؟

- ۱ ﴿وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمْ الشَّرُّ﴾
 ۲ ﴿فَأْتِيَافِرُوعُونَ فَقُولُوا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ إِن أَرَسِل مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
 ۳ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ، نَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ﴾
 ۴ ﴿وَيُضِعُّ عَنْهُمْ أَصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾

پاسخ ۴ قرآن کریم یکی از وظایف انبیا را رهاسازی افکار جامعه از غل و زنجیرهایی برشمرده است که به آن گرفتار شده بودند: ﴿وَيُضِعُّ عَنْهُمْ أَصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾: «و از آنان بار گران (تکالیف سخت) و بندهایی را که بر آنان بوده است، برمی دارد [و آزادشان می کند].»

۱۰ کار خود را مقدس بدانیم

- علم را مقدس بدانیم؛ زیرا خداوند هم به قلم قسم خورده است، هم به آن چه نوشته می شود: ﴿ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾.
- اسلام برای آموزش هیچ محدودیتی قائل نیست:

- ۱ نه محدودیت زمانی: «اطلبوا العلم من المهد إلى اللحد؛ از گهواره تا گور علم بیاموزید.»
- ۲ نه محدودیت مکانی: «لَوْ كَانَ الْعِلْمُ مَنْوَبًا بِالْتَرْتِيبِ لَتَنَاوَلَهُ رَجَالٌ مِنْ فَارِسٍ؛ اگر علم در ثریا باشد، مردانی از فارس به آن می رسند.»
- ۳ نه محدودیت جغرافیایی: «اطلبوا العلم و لو بالصَّيْنِ؛ دانش را بجوید، اگرچه در چین باشد.»
- ۴ نه محدودیت مقداری: ﴿فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ﴾؛ «چرا از هر گروهی از مردم، دسته ای کوچ نمی کنند تا در دین فقیه شوند؟»
- ۵ نه محدودیت جانی: ﴿لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي بَطْنِ الْعِلْمِ لَطَبَّوهُ وَ لَوْ بِسُفْكِ الْمُهْجِ وَ خَوْضِ اللَّجَجِ؛ اگر مردم ارزش علم را می دانستند به سراغ آن می رفتند، گرچه به قیمت جان خود و فرو رفتن در امواج دریا باشد.»
- ۶ نه محدودیت انسانی: ﴿فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُؤَارِي سَوْأَةَ أَخِيهِ﴾؛^۲ «پس خداوند زاغی را فرستاد که زمین را می کاوید، تا به او نشان دهد که چگونه کشته برادرش را بیوشاند [و دفن کند].»
- ۷ نه محدودیت مکتبی (دینی و مذهبی): پیامبر اسلام (ص) بهای آزادی کسانی را که در جنگ اسیر می شدند، آموزش خواندن و نوشتن به ده نفر از مسلمان قرار داد.

- اسلام به قدری برای آموزش ارزش قائل است که می فرماید: «اگر سگ آموزش دیده، برای شما شکاری بیاورد، آن شکار برای شما حلال است.»^۳
- در قرآن می خوانیم: یکی از اولیای خدا - که در تفاسیر، عزیر معرفی شده است - از خرابه ای می گذشت. با دیدن آثار گذشتگان، به خدا گفت: «این مردگان را چگونه زنده می کنی؟» خداوند او را که بر الاغی سوار بود، میراند. پس از صد سال او را زنده کرد و از او پرسید: «چه مدت است که در این جا آرمیده ای؟» گفت: «روزی یا نصف روزی!» خداوند به او فرمود: «صد سال پیش، در این جا مُردی و اکنون تو را زنده کردم! به الاغ خود بنگر که چگونه او را دوباره زنده می کنم و به غذای خود بنگر که چگونه پس از صد سال هنوز فاسد نشده است.»^۴
- خداوند با بیان داستان عزیر ثابت می کند که برای فراگیری یک نکته، مرگ صد ساله هم ارزشمند است.

۱۲ آن جا که پیامبر (ص) بهای آزادی کسانی را که در جنگ اسیر می شدند، آموزش خواندن و نوشتن به ده نفر از مسلمان قرار داد،

کدام محدودیت در اسلام برای آموزش وجود ندارد؟

- ۱ محدودیت مقداری   ۲ محدودیت انسانی   ۳ محدودیت جانی   ۴ محدودیت مکتبی

پاسخ ۴ این موضوع اشاره به این دارد که محدودیت مکتبی وجود ندارد (یعنی دین و آیین خاصی مطرح نیست و می توان علم را از هر کسی یاد گرفت).

۱. چین در آن زمان دورترین منطقه شناخته شده بود. در این حدیث، سفارش شده است که به دنبال علم بروید، گرچه مجبور باشید هزاران فرسخ را طی کنید.

۲. خدا با این روش به انسان اولیه آموخت که چگونه مرده خود را دفن کند.

۳. با توجه به این آیه، تنها صید سگ های آموزش دیده حلال است، نه صید حیوانات شکاری دیگر؛ آن هم شکاری که سگ در پی آن گسیل شده و آن را نگه داشته است، نه آن که برای خودش شکار کرده باشد که خوردن آن حرام است.

۴. بقره: ۲۵۹. بر اساس این آیه، غذایی که یک هفته ای فاسد می شود، صد سال سالم مانده است. هر سال ۵۲ هفته دارد و صد سال ۵۲۰۰ هفته می شود؛ یعنی خدا اگر بخواهد می تواند غذا را ۵۲۰۰ برابر عمر طبیعی اش سالم نگه دارد. اکنون می توانیم پاسخ این سؤال را بدهیم که چگونه امام زمان (عج) ۱۲ قرن زنده مانده است. ۱۲ قرن حدود ۱۵ برابر عمر طبیعی است. ۱۵ برابر کجا و ۵۲۰۰ برابر کجا؟!

- خدای تعالی می فرماید: «یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ»؛ «ای کسانی که ایمان آورده اید! هرگاه خدا و رسول، شما را به چیزی که حیات بخش شماسست دعوت می کنند، بپذیرید.»
- حیات اقسام مختلفی دارد: ۱ گیاهی، ۲ حیوانی، ۳ فکری و ۴ ابدی. مقصود از حیاتی که با دعوت انبیاء (ع) فراهم می آید، حیات حیوانی نیست - چون این نوع حیات بدون دعوت انبیا نیز وجود دارد -؛ بلکه مقصود، حیات فکری، عقلی، معنوی، اخلاقی، اجتماعی و در یک کلام، حیات انسان در تمام زمینه هاست.^۱
- حیات انسان، در ایمان و عمل صالح است و خداوند متعال و انبیا (ع) هم مردم را به همان دعوت کرده اند: «دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ». اطاعت از فرامین آنان، رمز رسیدن به زندگی پاک و طیب است؛ چنان که در جای دیگری از قرآن می خوانیم: «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً» «هر کس کار شایسته ای کند، چه مرد یا زن، در حالی که مؤمن باشد، به زندگی پاک و پسندیده زنده اش می داریم.»
- استاد و معلم، باید به پیروی از خدا و پیامبر (ص) و با نَفَسِ مسیحایی خود، به مخاطب حیات ببخشد و جهل او را به علم، یأس او را به امید، غفلت او را به هوشیاری، ترس او را به شجاعت، اعراض (رویگردانی) او را به اقبال (روی آوردن)، تفرقه او را به وحدت، کینه او را به محبت، دنیاگرایی او را به ابداگرایی، اطاعت او از ناهلان را به اطاعت از اولیای معصوم و عادل، اسراف او را به صرفه جویی، کسالت او را به نشاط، اضطراب او را به آرامش، و سنگ دلی او را به نرم دلی تبدیل کند.
- اگر به جای این آموزه ها، تنها به انتقال اطلاعات و علوم اکتفا کنیم، معلوم نیست بهره گیری از این علوم برای فرد و جامعه سود خواهد داشت یا ضرر؟ و فاغ التحصیلان ما عناصر مفیدی خواهند بود یا خطرناک؟
- اگر استاد رسالت خود را رسالتی الهی، نبوی و علوی بداند و اتصال خود را با خدا و اولیای خدا مستحکم کند، واجد نفس مسیحایی می شود. در این صورت، کار معلم، کار انبیا خواهد بود؛ وگرنه انتقال علم بدون تزکیه، مثل جدا شدن سوزن از نخ است که به جای دوزنگی، سوراخ می کند و صدمه می زند.

ایستگاه تست

۱۳ مفهوم مستفاد از تدبر در آیه شریفه «یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ» کدام است؟

- ۱ شرط اجابت دعوت خدا و پیامبرش، ایمان به خداست.
- ۲ دعای به درگاه الهی و درخواست از پیامبرش، علت استجاب حاجات است.
- ۳ دست یابی به حیات حقیقی، معلول اطاعت از فرمان خدا که از طریق پیامبرش به ما می رسد، است.
- ۴ در جامعه ایمانی، افراد، با تعاون و اجابت خواسته های یکدیگر به حیات معنوی و پاک دست می یابند.

پاسخ ۳ خداوند در آیه مذکور، اجابت (اطاعت) از دعوت خدا و رسول را شرط حیات بخشی به روح انسان مؤمن معرفی می کند. «اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ (علت) إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ (معلول)»: «ای کسانی که ایمان آورده اید، دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید؛ آن گاه که شما را به چیزی فرا می خواند که به شما زندگی حقیقی می بخشد.»

۱۲ ارزش علم بیش از هر چیزی است

- خداوند آن جا که سخن از آفرینش انسان است، خود را «کریم» معرفی می کند: «یا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا عَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ * الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ» «ای انسان! چه چیز تو را در برابر پروردگار بزرگوارت مغرور کرد و فریب داد؟ همان که تو را آفرید و [اندام تو را] استوار ساخت و متعادل کرد.» ولی آن جا که سخن از علم و فرهنگ است، صفت «أكرم» را به کار می برد و می فرماید: «اقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ» «بخوان که پروردگار تو از همه گرامی تر است.»

.۱

انواع حیات	آیات
حیات گیاهی	«أَنْ لِّلَّهِ يَخُ الْأَرْضُ بَعْدَ مَوْتِهَا»؛ «خداوند زمین مرده را زنده می کند.»
حیات حیوانی	«لَنُحْيِي الْمَوْتَى»؛ «خداوند مردگان را زنده می کند.»
حیات فکری	«مَنْ كَانَ مُتِينًا فَآخِزِينَا»؛ «آن که مرده بود و زنده اش کردیم.»
حیات ابدی	«قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي»؛ «[مجرمین در قیامت می گویند:] ای کاش برای زندگی امروز چیزی از پیش فرستاده بودم.»

.۲ البته ممکن است مراد از دعوت به حیات در این جا (به دلیل آن که آیه مذکور در کنار آیات جنگ بدر آمده است) دعوت به جهاد باشد.

- در سوره الرحمن نیز ابتدا به تعلیم قرآن اشاره می‌کند، سپس آفرینش انسان: «الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ»؛ «خداوند قرآن را آموخت و انسان را آفرید.»
- آری! باید قبل از ماشین، راه ساخته شود؛ اول راه هدایت (عَلَّمَ الْقُرْآنَ)، سپس آفرینش انسان. این تعبیر، بیانگر ارزش علم و معلم و تعلیم است و نشان می‌دهد که علم و فرهنگ بالاترین ارزش را دارد.

ایستگاه تست

۱۴ خداوند در قرآن کریم آن جا که سخن از آفرینش انسان است خود را با کدام صفت معرفی می‌کند و آن جا که سخن از علم و فرهنگ است کدام صفت را به کار می‌برد؟

- ۱) اکرم - کریم   ۲) کریم - اکرم   ۳) اَعْلَم - علیم   ۴) علیم - اَعْلَم

پاسخ ۲ خداوند آن جا که سخن از آفرینش انسان است خود را «کریم» معرفی می‌کند «یا ایتها الانسان ما عَزَّکَ بَرِکَ الْکَرِیْمِ، الَّذِی خَلَقَ فَسْوَکَ فَعَدَلَکَ» ولی آن جا که سخن از علم و فرهنگ است صفت «اکرم» را به کار می‌برد و می‌فرماید: «اقْرَأْ وَرَبُّکَ الْاَکْرَمُ»

سوالات تستی

۷۵۹ اگر گفته شود: «معلمی، انقاز غریق است.» به کدام نکته در خصوص این کار اشاره شده است؟

- ۱) کار معلمی سنگین‌تر از کار چندین گروه از مهندسان است؛ پس مسئولیتی چند برابر شغل‌های دیگر دارد.
- ۲) معلم با ارزشمندترین گوهر هستی سروکار دارد؛ زیرا نفس انسان با تربیت از فرشتگان برتر می‌شود.
- ۳) معلمی از چنان قداستی برخوردار است که وصف شغل برای آن سبک است؛ بلکه عبادت محسوب می‌شود.
- ۴) کار تعلیم و تربیت بر نسل‌های جوان تأثیرگذارتر است؛ چون ماندگاری بیشتری دارد.

۷۶۰ کدام توصیف دربارهٔ مبلغینی که از زیر بار کار شریف معلمی، شانه خالی کنند و با حضور در دستگاه طاغوت، به دنیا روی آورند، صحیح است؟ چرا؟

- ۱) نشانهٔ روشن فکری است. - معلمی یک انتخاب صحیح است.
- ۲) نشانهٔ روشن فکری است. - معلمی شغل نیست؛ عبادت است.
- ۳) نشانهٔ بی‌لیاقتی است. - معلمی شغل نیست؛ عبادت است.
- ۴) نشانهٔ بی‌لیاقتی است. - معلمی یک انتخاب صحیح است.

۷۶۱ در فرهنگ اسلامی از کدام تعبیر برای رهبر آسمانی یاد شده است و رسول خدا (ص) بالاترین صدقات را چه چیزی عنوان فرموده‌اند؟

- ۱) اشرف مخلوقات - تزکیهٔ نفس که با تعلیم کتاب و حکمت همراه باشد.
- ۲) مربی و پدر - انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.
- ۳) اشرف مخلوقات - انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.
- ۴) مربی و پدر - تزکیهٔ نفس که با تعلیم کتاب و حکمت همراه باشد.

۷۶۲ مقصود از تعبیر «عالم ربانی» چیست و این‌که «زمانی که شاگردی به غرور گرایش پیدا کند، معلم او را هشدار می‌دهد»، مصداقی از کدام حقیقت است؟

- ۱) اتصال معلم به خدا - معلم، تنها علم خود را منتقل نمی‌کند.
- ۲) الهام تقوا به عالم - معلم، تنها علم خود را منتقل نمی‌کند.
- ۳) الهام تقوا به عالم - تعلیم و تربیت مبارک‌ترین کار است.
- ۴) اتصال معلم به خدا - تعلیم و تربیت مبارک‌ترین کار است.

۷۶۳ اگر کار معلمی را به مهندسی تشبیه کنیم، کدام نقش معلم متناسب با کار مهندسانی است که مسئول ذوب مواد هستند؟

- ۱) با سعهٔ صدر، تربیت‌شدگان را به هم متصل نماید و جامعه را تشکیل دهد.
- ۲) با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه‌مند کند.
- ۳) با تدریس و تعلیم و تربیت، شاگرد را بسازد.
- ۴) استعداد شاگرد را کشف کند.

۷۶۴ در عبارات قرآنی «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ» و «تَسْأَلُونَ الْجِسَابَ» به ترتیب به غفلت از کدام موارد اشاره شده است؟

- ۱ گوهر انسانیت - نشانه‌های خداوند
- ۲ ارزش عمر - نشانه‌های خداوند
- ۳ گوهر انسانیت - قیامت
- ۴ ارزش عمر - قیامت

۷۶۵ پاسخ دعای حضرت ابراهیم (ع): «وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ» در کدام عبارت قرآنی یافت می‌شود و این آیات به کدام ویژگی کار معلمی اشاره دارد؟

- ۱ «قَالَ لَا يَنْأَلُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ» - سروکار داشتن با گران‌ترین گوهر هستی
- ۲ «قَالَ لَا يَنْأَلُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ» - ماندگاری کار روی فکر افراد
- ۳ «وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ» - ماندگاری کار روی فکر افراد
- ۴ «وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ» - سروکار داشتن با گران‌ترین گوهر هستی

۷۶۶ چرا مدرسه و کلاس، کارخانه انسان‌سازی است و اهمیت کلاس‌داری چه زمانی دو چندان می‌شود؟

- ۱ آینده انسان رقم می‌خورد و افراد را از پرتگاه جهالت دور می‌کند. - مخاطب نسل نو باشد.
- ۲ اگر انسان درست تربیت شود از فرشته برتر می‌شود. - مخاطب نسل نو باشد.
- ۳ آینده انسان رقم می‌خورد و افراد را از پرتگاه جهالت دور می‌کند. - معلم عالم ربانی باشد.
- ۴ اگر انسان درست تربیت شود از فرشته برتر می‌شود. - معلم عالم ربانی باشد.

۷۶۷ نشانه فقیه در لسان روایات چه چیزی بیان شده است و کدام موضوع مربوط به اهمیت معلمی از آن برداشت می‌شود؟

- ۱ «وَ أَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ» - معلم ربانی، ناجی بشر است.
- ۲ «وَ أَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ» - معلم ربانی، هادی بشر است.
- ۳ «وَ يَصْخُ عَنْهُمْ إِصْرُهُمْ» - معلم ربانی، ناجی بشر است.
- ۴ «وَ يَصْخُ عَنْهُمْ إِصْرُهُمْ» - معلم ربانی، هادی بشر است.

۷۶۸ عبارات قرآنی «فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُخَبِّرَهُ كَيْفَ يُؤَارِي سِوَاةَ أَخِيهِ» و «فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ» به ترتیب نافی

کدام محدودیت‌ها از امر آموزش است؟

- ۱ محدودیت انسانی - محدودیت زمانی
- ۲ محدودیت انسانی - محدودیت مقداری
- ۳ محدودیت مکتبی - محدودیت مقداری
- ۴ محدودیت مکتبی - محدودیت زمانی

۷۶۹ قرآن کریم به مؤمنان در برابر دعوت خدا و پیامبر (ص)، چه فرمانی می‌دهد و ثمره آن، کدام نوع از حیات است؟

- ۱ «عَمَلٌ صَالِحاً» - حیات نباتی
- ۲ «استجیبوا» - حیات فکری
- ۳ «عَمَلٌ صَالِحاً» - حیات فکری
- ۴ «استجیبوا» - حیات نباتی

۷۷۰ خداوند کدام صفت را در امر آموزش انسان برای خود به کار می‌برد و از آیات «عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ» ، کدام مفهوم درباره خلقت انسان دریافت می‌شود؟

- ۱ کریم - ارزش تعلیم مقدم بر آفرینش انسان است.
- ۲ اکرم - هدایت و ربوبیت، مقدم بر خلقت الهی است.
- ۳ کریم - هدایت و ربوبیت، مقدم بر خلقت الهی است.
- ۴ اکرم - ارزش تعلیم مقدم بر آفرینش انسان است.

۷۷۱ از آیه شریفه «عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ» کدام موضوع دریافت می‌گردد؟

- ۱ معلمی یک شغل نیست، عبادت است.
- ۲ اولین معلم، خداوند است و دانش‌آموز او حضرت آدم بوده است.
- ۳ معلمی یک انتخاب صحیح است.
- ۴ معلم با گران‌ترین گوهر هستی سروکار دارد.

۷۷۲ چند مورد از موارد زیر به کار معلمی اشاره دارد؟

- ۱ انقاز غریق
- ۲ انتقال علم و تجربه
- ۳ کلید عزت
- ۴ کلید بصیرت و مصونیت

۷۷۳ عبارت «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّيهِمْ» نشانگر چه چیزی است؟

- ۱ پیامبر، معلم مردم بوده است.
- ۲ کار پیامبران تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه بوده است.
- ۳ معلمی عبادتی چندمنظوره است.
- ۴ خداوند رحمان قرآن را تعلیم فرمود.

۷۷۴ مبارک‌ترین کاری که خداوند بر دوش انبیا و اوصیا (ع) گذاشته، چیست و آنچه برای توصیف انبیا پیش از همه استفاده شده، کدام است؟

- ۱ تعلیم و تربیت - «مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ لِيَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ»
- ۲ تعلیم و تربیت - «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّيهِمْ»
- ۳ بشارت و انداز - «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّيهِمْ»
- ۴ بشارت و انداز - «مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ لِيَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ»

۷۷۵ آیت‌الله گلپایگانی خطاب به کدام طلبه‌ها فرمود «به خودشان بگویند لیاقت حوزه رفتن نداشتیم و امام زمان مرا از حوزه بیرون انداخت.» و ماندگاری

آثار معلم بر شاگرد به چه صورت است؟

- ۱ طلبه‌ای که به جای فرا گرفتن دین، سراغ دربار رفت. - کوتاه‌مدت
- ۲ طلبه‌ای که به جای فرا گرفتن دین، سراغ دربار رفت. - بلندمدت
- ۳ طلبه‌ای که به جای یاد دادن دین، سراغ دربار رفت. - کوتاه‌مدت
- ۴ طلبه‌ای که به جای یاد دادن دین، سراغ دربار رفت. - بلندمدت

۷۷۶ به ترتیب «عنوان بیان شده برای رهبر آسمانی در اسلام» و «ارفع صدقات با استناد به حدیث نبوی (ص)» در کدام گزینه به منصفه ظهور گذاشته شده است؟

- ۱ پدر - انسان چیزی را یاد بگیرد و یاد بدهد.
- ۲ پیامبر - معلم در قبال آموزش پولی دریافت نکند.
- ۳ پیامبر - انسان چیزی را یاد بگیرد و یاد بدهد.
- ۴ پدر - معلم در قبال آموزش پولی دریافت نکند.

۷۷۷ از عالم دینی و رهبر آسمانی به ترتیب با چه تعابیری یاد می‌شود؟

- ۱ عالم ربانی - امام
- ۲ عالم ربانی - مربی
- ۳ حجة الاسلام - امام
- ۴ حجة الاسلام - مربی

۷۷۸ کسی که امور نیک را تعلیم می‌دهد، بر اساس کلام امام محمد باقر (ع) چه پاداشی خواهد داشت؟

- ۱ بر روی زمین که راه می‌رود، زمین نیز برای او طلب آموزش می‌کند.
- ۲ تمام جنبندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود کوچک و بزرگ برایش استغفار می‌کنند.
- ۳ در هر گامی که برمی‌دارد، ثواب و پاداش عبادت یک‌ساله عابد برای او منظور می‌شود.
- ۴ برای هر قدمی که در این مسیر می‌نهد، شهر آبادی در بهشت برای او آماده می‌شود.

۷۷۹ کدام ارزش و امتیاز معلمی از اعتقاد به این‌که «معلم، تنها علم خود را منتقل نمی‌کند؛ بلکه می‌تواند همه کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود به

دیگران منتقل کند.» نتیجه می‌گردد؟

- ۱ تربیت، کار خداست.
- ۲ تعلیم و تربیت باعث حیات معنوی مخاطب می‌شود.
- ۳ معلم با گران‌ترین گوهر هستی سروکار دارد.
- ۴ معلم رتانی، هادی و ناجی بشر است.

۷۸۰ وقتی که از شباهت کار معلم با مهندس حرف می‌زنیم، «ذوب مواد» به مثابه کدام کار معلم است؟

- ۱ علاقه‌مند نمودن شاگرد با اخلاق و محبت به درس
- ۲ ساختن شاگرد با تعلیم و تربیت
- ۳ خارج نمودن شاگرد از انحرافات
- ۴ کشف استعدادهای شاگرد

۷۸۱ کدام عبارت قرآنی تجلی‌گر ریشه منحرف شدن افرادی است که مصداق آیه شریفه «اولئك كالانعام بل هم اضل»؛ «آن‌ها مثل حیوانات هستند، بلکه

پست‌تر هستند؟

- ۱ «اولئك هم الخاسرون»
- ۲ «اولئك هم وقود النار»
- ۳ «اولئك هم الغافلون»
- ۴ «اولئك هم الكافرون»

۷۸۲ کدام وظیفه معلم است که به عنوان عاملی برای رفع علت پستی توصیف شده در عبارت شریفه «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ» عمل می‌کند؟

- ۱ کار معلم یک تربیت دائمی است.
 ۲ کار معلم زدودن غفلت است.
 ۳ اتصال معلم به خداست.
 ۴ وظیفه معلم، بودن در مسیر انبیاست.

۷۸۳ از علائم برتری کارها چیست و کدام عبارت از زبان حضرت ابراهیم (ع) به آن مرتبط است؟

- ۱ ماندگاری آثار کارها - «و اجعل لی لسان صدق فی الآخِرین»
 ۲ ثواب بیشتر اعمال - «و اجعل لی لسان صدق فی الآخِرین»
 ۳ ماندگاری آثار کارها - «و جعلها کلمة باقیة فی عقبه لعلهم یرجعون»
 ۴ ثواب بیشتر اعمال - «و جعلها کلمة باقیة فی عقبه لعلهم یرجعون»

۷۸۴ عبارت «کذلک اتتک آیاتنا فتسیتها» به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- ۱ عده‌ای از ارزش عمر خود غافل‌اند.
 ۲ عده‌ای از توانمندی‌های خود غافل‌اند.
 ۳ عده‌ای از وظیفه خود غافل‌اند.
 ۴ عده‌ای از محرومان غافل‌اند.

۷۸۵ کدام عبارات زیر صحیح هستند؟

- الف) علم حقیقی، نگاه انسان را اخروی می‌کند.
 ب) نشانه فقیه، آزاد کردن مردم از شر دشمنان‌شان است.
 ج) لزوماً همیشه در کنار علم، ثمره‌اش وجود ندارد.
 د) دانشمندی که دنیا را برگزیند، عالم ربّانی است و علم او حقیقی.

- ۱ الف - ب
 ۲ الف - د
 ۳ ج - د
 ۴ ب - ج

۷۸۶ عبارت «عدم اشتباه فرد در تشخیص دنیا و آخرت، معلول علم واقعی اوست.» با استناد به کدام عبارت قرآنی قابل نتیجه‌گیری است؟

- ۱ «و جعلها کلمة باقیة فی عقبه»
 ۲ «و الاغلال التی کانت علیهم»
 ۳ «ویلکم ثواب الله خیر»
 ۴ «و اجعل لی لسان صدق فی الآخِرین»

۷۸۷ قائل نبودن به کدام نوع از محدودیت در اسلام برای آموزش، منطبق بر نگاهی است که در حدیث «اگر علم در ثریا باشد، مردانی از فارس به آن

می‌رسند.» نیز به چشم می‌خورد؟

- ۱ انسانی
 ۲ جانی
 ۳ جغرافیایی
 ۴ مکانی

۷۸۸ محدودیت نفی شده در آیه شریفه «فلو لا نفر من کل فرقة منهم طائفة لیتفقوها فی الدین» با توجه به این موضوع که در اسلام برای آموزش هیچ

محدودیتی قائل نیست، کدام یک از موارد زیر است؟

- ۱ محدودیت مکانی
 ۲ محدودیت مقداری
 ۳ محدودیت مکتبی
 ۴ محدودیت انسانی

۷۸۹ به ترتیب محدودیت سلب شده از آموزش در هر یک از موارد زیر در کدام گزینه آورده شده است؟

- «طائفة لیتفقوها فی الدین»
 - «اطلبوا العلم و لو بالصّین»

- ۱ جغرافیایی - مکتبی
 ۲ مکتبی - مقداری
 ۳ جغرافیایی - مقداری
 ۴ مقداری - جغرافیایی

۷۹۰ کدام مطلب از آیات ابتدایی سوره الرحمن: «الرّحمن، علّم القرآن، خلق الانسان» برداشت می‌گردد؟

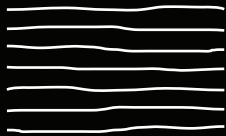
- ۱ حیات واقعی انسان، ثمره ایمان و عمل صالح است.
 ۲ تعلیم و تربیت منجر به حیات معنوی مخاطب می‌گردد.
 ۳ علم، بیش از هر چیزی ارزش دارد.
 ۴ رسیدن به زندگی پاک، ثمره اطاعت از فرامین الهی است.

۹

هوش

کلامی

درسنامه

تضعیف
و تقویت
مطلب

گونه‌ای ویژه از پرسش‌های درک مطلب. در چنین پرسش‌هایی نه فقط از متن پرسش بلکه باید از گزینه‌ها هم نتیجه‌گیری کرد و سپس بررسی کرد که آیا این نتیجه‌ها در یک راستا هستند یا خلاف هم. گاهی این پرسش‌ها به صورت کلی درباره‌ی تضعیف یا تقویت کل متن یا نظر مطرح شده هستند؛ گاهی نیز اشاره به بخش خاصی از متن دارند.

هر متن را بخوانید و سپس به سؤالات پس از آن پاسخ دهید

«روش مונته‌سوری بر این باور استوار است که توانایی‌های بنیادی کودک در سال‌های اولیه‌ی زندگی‌اش یعنی بین ۳ تا ۶ سالگی شکل می‌گیرند. این توانایی‌ها تنها از طریق مدرسه رفتن کسب نمی‌شوند. کودک به دنیایی قدم می‌گذارد که از قبل ساخته شده است و البته مدام در حال تغییر است. روش مונته‌سوری تأکید دارد که کودک نیاز دارد زندگی کردن در این دنیا را یاد بگیرد و خود را با آن تطبیق بدهد؛ بنابراین او نیاز دارد توانایی‌های ضروری‌ای مانند تمرکز، استقامت، پشتکار، برای خود فکر کردن و همچنین توانایی تعامل با دیگران را نیز از همان کودکی کسب کند. این‌ها توانایی‌هایی هستند که معمولاً در مدارس یا محیط خانه به عنوان موضوعی برای آموزش دادن در نظر گرفته نمی‌شدند یا هنوز هم نمی‌شوند. در روش مונته‌سوری باور بر این است که نیازهای کودک طوری توسط محیط آماده و مناسب و با حضور راهنمای بزرگسال مورد توجه قرار می‌گیرد که کودک به طور طبیعی از نیازهای خود و دیگران آگاه می‌شود و توان‌دهی می‌شود تا خودش آن‌ها را با روش‌های خلاقانه‌اش پاسخ دهد و بنابراین احساس رضایت، استقلال و خودانگیختگی می‌کند و دارای نظمی درونی و خودخواسته می‌گردد.»

۱۱۳۸ کدام گزینه اگر درست باشد، می‌تواند به بهترین شکل رویکرد آموزشی توصیف‌شده را تقویت کند؟

- ۱ دانش‌آموزان آموزش دیده در مدرسه‌های مונته‌سوری، نه تنها در آزمون‌های علمی استاندارد، بلکه در تمامی شاخص‌های روانی آزمون‌شده نیز در بالاترین سطح قرار دارند.
- ۲ مدرسه‌هایی که به روش سنتی اداره می‌شوند، حتی اگر منجر به آموزش علمی با کیفیت بشوند، از پس آموزش تعامل با چالش‌های زندگی بر نمی‌آیند.
- ۳ تا به حال هیچ مدرسه‌ای نبوده است که ادعا کند به تمامی تحت روش مונته‌سوری کار می‌کند.
- ۴ به نظر می‌رسد که مدرسه‌های سنتی، دیگر جایگاهی در آینده‌ی دنیای اینترنت و هوش مصنوعی نداشته باشند.

«بررسی بازمانده‌های کهن‌بال، نیاکان پرنندگان، در سال ۱۸۶۱ نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ای بین دایناسورها و پرنندگان است. دانشمندان امروزه در اسکلت پرنندگان، استخوانی پیدا کرده‌اند که فقط در دایناسورها وجود داشته است. صرف‌نظر از حضور اثرهای سنگواره‌شده، نیاپرنده خیلی شبیه آراسته آرواره (دایناسور درنده کوچک) است. پژوهش‌هایی که در حدود سال ۱۹۷۰ انجام شده نشان می‌دهد، دایناسورهای ددپا به احتمال زیاد نیاکان پرنندگان هستند؛ در واقع، بسیاری از دیرین‌شناسان، پرنندگان را مانند دایناسورهای بازمانده در نظر می‌گیرند و بر این باورند که دایناسورها و پرنندگان باید با هم زیر یک گونه قرار داده شوند. امروزه ۱۰,۰۰۰ گونه از پرنندگان به این گروه تعلق دارند. حدوداً نیمه‌ی نخست سده ۲۰ میلادی دانشمندان دایناسورها را جانورانی تنبل، خنگ و خونسرد به شمار می‌آوردند. با این وجود، پژوهش‌های گسترده‌ی انجام‌شده در سال ۱۹۷۰ این نظریه را تأیید می‌کند که آن‌ها جانورانی خونگرم با متابولیسم بالا بودند و اغلب خود را با واکنش‌های متقابل محیط و اجتماع سازگار می‌کردند.»

۱۱۳۹ کدام گزینه به بهترین شکل می‌تواند تقویت‌کننده نظر متن در بند پایانی آن باشد؟

- ۱ فسیل بسیاری از دایناسورها در شرایطی کشف شده است که نشانه‌هایی از بی‌عقلی در مرگ آن‌ها دیده می‌شود.
- ۲ فسیل‌های یافت شده از دایناسورها از نظر منطقه جغرافیایی طیف گسترده‌ای را پوشش می‌دهند و در سراسر جهان یافت شده‌اند.
- ۳ تاکنون فسیلی یافت نشده که نشان از بال داشتن دایناسورهای نخستین داشته باشد.
- ۴ در آثار به‌جا مانده از دایناسورها، رگه‌هایی از حرارت باقی‌مانده که نشان می‌دهد خون داغی داشته‌اند.

«نوک‌آردکی یا اُرنی‌تُرنگ یا پلاتی‌پوس، جانوری است از رده پستانداران، راسته تک‌سوراخ‌سانان و خانواده نوک‌آردکیان که در جنوب شرقی استرالیا و جزیره تاسمانی در کنار نهرها و رودها زندگی می‌کند. درازای این جانور از نوک تا دم به ۵۰ تا ۶۰ سانتی‌متر می‌رسد. وزنش یک تا دو کیلوگرم است. بدنش پوشیده از موی کوتاه، نرم و قهوه‌ای‌رنگ است و دمی پهن دارد. نوک پهن و به شکل نوک مرغابی است. لبه جلویی نوک این جانور دارای عصب‌های حساسی است که در یافتن غذا به جانور کمک می‌کند. غذای نوک‌آردکی شامل کرم‌ها، حشره‌ها، نرم‌تنان، خرچنگ‌های ریز و برخی دیگر از جانوران آبی است. این جانور نوکی شبیه به نوک اردک دارد و به همین دلیل، نوک‌آردکی نامیده می‌شود. دارای پاهای پره‌دار است و تخم نیز می‌گذارد؛ ولی غذای گرمسیری نمی‌خورد.»

۱۱۴۰ در عبارت انتهای متن و پس از «ولی»، کدام گزینه می‌تواند جایگزین متن اصلی شود تا به بهترین شکل روند منطقی داده‌های متن

حفظ و تقویت و بهبود داده شود؟

- ۱ روی تخم‌ها نمی‌خوابد.
- ۲ بال ندارد.
- ۳ غذاهای دریایی مصرف می‌کند.
- ۴ پرنده نیست.

«از سال ۱۸۸۰ اندازه‌گیری دمای هوای کره زمین آغاز شده است و تاکنون نیز ادامه دارد. گفته می‌شود که گرم شدن کره زمین، در سال ۲۱۰۰ باعث خشکسالی شدید، گرمای سوزان و توفان‌های وحشتناک خواهد شد. در مورد دلایل این پدیده، یک سری از تئوری‌ها بر تأثیر گازهای گلخانه‌ای بر این فرایند مبتنی است و برخی دیگر فرایندهایی نظیر فعالیت‌های آتشفشانی و زمین‌گرمایی و هم‌چنین فعالیت‌های خورشیدی را دلیل این پدیده می‌دانند. استناد این دانشمندان برای گفته‌های خویش، وقوع دوره‌های سرد و گرم در طول مدت‌زمانی است که از عمر زمین می‌گذرد. به عقیده بسیاری از دانشمندان با افزایش آگاهی‌های عمومی، مصرف بهینه سوخت و انرژی، افزایش سطح فضای سبز و جلوگیری از تخریب جنگل‌ها، بازیافت مواد و استفاده از انرژی‌های جایگزین سوخت‌های فسیلی مانند باد و خورشید می‌توان این پدیده و اثرات منفی آن بر زندگی بشر را کنترل کرد.»

۱۱۴۱ کدام گزینه به بهترین شکل نظر دانشمندان امیدوار به بهبود کنترل شرایط آب و هوای زمین را تقویت می‌کند؟

- ۱ بیان مثال از تجربه‌های موفق بهبود و تغییر اقلیم آب و هوایی به کمک فناوری‌های امروزی
- ۲ بیان این‌که مردم با آموزش به حرف دانشمندان گوش خواهند داد.
- ۳ بیان این‌که هیچ کدام از دوره‌های آب و هوایی سرد و گرم زمین، همراه با این حجم از پیشرفت تکنولوژی نبوده‌اند.
- ۴ بیان این‌که باتری‌های خورشیدی نیز خود محیط‌زیست را آلوده می‌کنند.

«مدل «زمین تخت» یا تصور صاف بودن کره زمین مفهومی از پنداشتی باستانی، از دیدگاه علمی رد شده، در مورد شکل زمین به عنوان یک صفحه یا قرص هندسی است. بسیاری از تمدن‌های قدیمی به کیهان‌نگاری زمین تخت اعتقاد داشتند؛ از جمله در یونان تا زمان عصر کلاسیک، تمدن‌های خاور نزدیک تا عصر هلنیستی، هند تا زمان امپراتوری گوپتا و چین تا قرن هفدهم میلادی. نظریه زمین کروی به واسطه فیثاغورس در فلسفه یونان باستان مطرح شد و ارسطو توانست با استفاده از شواهد تجربی، کروی بودن زمین را ثابت کند. تصور زمین تخت امروز رد شده و زمین کروی از نظر علمی به طور کامل به اثبات رسیده است. با این حال گروه‌های زمین تخت‌گرا از طریق شبه‌علم و تئوری‌های توطئه هنوز هم سعی در تبلیغ تصور غیرعلمی زمین تخت دارند. در زمان‌های قدیم که ابزارها و تکنولوژی امروزی وجود نداشت، برخی مردم آن زمان تصور می‌کردند که زمین باید مسطح باشد. طبق دلایل علمی موجود باید زمین را گرد دانست.»

۱۱۴۲ کدام گزینه به بهترین شکل نظر متن را تقویت می‌کند؟

- ۱ البته هنوز تردیدهایی درباره مجموعه علم حاکم بر جهان وجود دارد.
- ۲ جاذبه زمین خود یکی از نشانه‌های واضح کروی بودن آن است.
- ۳ هیچ‌کس تا به حال به انتهای زمین نرسیده که بتوان آن را تخت دانست.
- ۴ تصویرهای ماهواره‌ای ارسال شده به وضوح کروی بودن زمین را ثبت کرده‌اند.

«قوانین حرکت نیوتون سه قانون فیزیک و بنیان مکانیک کلاسیک هستند. این قوانین رابطه نیروهای وارد شده بر جسم و حرکت آن را به دست می‌دهد. این قوانین را می‌توان این‌گونه خلاصه کرد:

قانون اول - در یک دستگاه مرجع، جسمی که زیر اثر نیرویی نباشد (یا برآیند نیروهای وارد بر آن صفر باشد)، بردار سرعتش تغییری نخواهد کرد. به عبارتی یا در حالت سکون باقی می‌ماند (سرعت صفر)، یا با سرعت ثابت روی یک خط راست به حرکتش ادامه می‌دهد و تا ابد این شرایط تغییر نخواهد کرد.

قانون دوم - شتاب یک جسم برابر است با مجموع نیروهای وارد شده بر جسم تقسیم بر جرم آن. فرمولی که از این قانون برمی‌آید، به معادله بنیادین مکانیک کلاسیک، معروف است.

قانون سوم - هرگاه جسمی به جسم دیگر نیرو وارد کند، جسم دوم نیز نیرویی به همان اندازه، ولی در جهت مخالف به جسم اول وارد می‌کند.»

۱۱۴۳ کدام گزینه، می‌تواند در ادامه متن به منطق و حرف نوشته کمک و آن را تقویت کند؟

- ۱ بیان قانون چهارم نیوتون
- ۲ بیان این‌که طیف گسترده‌ای از مسئله‌های فیزیک با قوانین نیوتون قابل توجیه و حل هستند.
- ۳ بیان تفاوت مکانیک کلاسیک و مکانیک کوانتومی
- ۴ صحبت از نظریه‌های انیشتین و تناقض‌های آن در نسبت با مکانیک کلاسیک

«(۱) دانشجویان و دانش‌آموزان ما روشن فکر هستند. (۲) خوب و بد را تشخیص می‌دهند. (۳) خودشان می‌دانند که باید چه کنند. (۴) نیازی نیست کسی به آن‌ها دیکته کند که چه بکنند و چه نکنند. چنین دانشجویانی از پس بسیاری از مسائل بر خواهند آمد. فقط کافیست شرایط را برای آن‌ها مهیا کنیم. البته برخی دانشجویان و دانش‌آموزان ما هم روشن فکر نیستند. باید برای آگاهی آن‌ها نیز تلاش کنیم.»

۱۱۴۴ تناقضی در متن وجود دارد که با افزودن واژه «اغلب» به یکی از جمله‌های متن رفع خواهد شد. کدام جمله؟

- ۱ (۴)
- ۲ (۳)
- ۳ (۲)
- ۴ (۱)

«همه ما در طول دوران زندگی خود عروسک‌بازی کرده‌ایم. عروسک یکی از وسایل بازی ما در دوران کودکی است که یادآور بازی‌های شیرین بچگانه هر شخصی است و با دیدن آن‌ها در بزرگسالی، تمامی این خاطرات شیرین زنده می‌شود. هنر ساخت عروسک از گذشته تا امروز ادامه دارد و با نگاهی عمیق به تاریخچه عروسک، نمی‌توان فهمید که کدام یک از کشورها ابتدا عروسک را ابداع کرده‌اند؛ زیرا این شیء زیبا و دوست‌داشتنی در تاریخ و رسوم همه ملت‌ها با نمادهای مختلف حضور دارد. امروزه هنر ساخت عروسک با پارچه تریکو و پارچه‌های دورریختنی، یکی از کارآمدترین شغل‌های دنیا است که منبع درآمد بسیار خوبی برای بسیاری از خانم‌های خانه‌دار شده است.»

۱۱۴۵ همه گزینه‌های زیر از نظر منطقی ادعاهای نویسنده را تضعیف خواهند کرد، به‌جز:

- ۱ آمارها نشان می‌دهد عروسک‌سازی سهم بسیار کوچکی از بازار کار و اقتصاد جهانی را دارد.
- ۲ منبع درآمد مردان بسیاری نیز ساخت عروسک‌های پارچه‌ای است.
- ۳ در تاریخ و فرهنگ ملت‌های بسیاری، هیچ نقشی برای عروسک‌ها دیده نشده است.
- ۴ قدیمی‌ترین نمونه‌های کشف شده از آثار ساخت دست بشر که بتوان آن‌ها را عروسک نامید، بسیار جدید هستند.

«ساده‌ترین تعریف از ورزش همگانی، پرداختن عامه مردم به ورزش است و بدیهی است این ورزش ممکن است در زمانی کوتاه با توجه به امکانات موجود و شرایط افراد باشد و شامل ورزش‌هایی مانند پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری، کوه‌پیمایی، دوهای عمومی و ورزش‌های بومی و محلی شود. در تعریف عام‌تر، ورزش همگانی به معنی ورزش برای همه مردم است، و شامل همه فعالیت‌های جسمی می‌شود؛ فعالیت‌هایی اعم از بازی‌های غیرمنظم و خودجوش بومی، تا تمرین‌های بدنی منظم که طبق برنامه انجام می‌شود. این تمرین‌های منظم نیز می‌تواند ورزش‌های صبح‌گاهی و فعالیت در پارک‌ها و فضاهای باز و کوه‌پیمایی و مانند این‌ها باشد که غیررقابتی کم‌هزینه باشد. پروفسور کن هاردمن، ورزش همگانی را این‌چنین تعریف می‌کند: «ورزش همگانی در واقع شکلی از فعالیت‌های جسمانی است که سلامت بدنی را بهبود می‌بخشد و روابط اجتماعی را شکل می‌دهد، یا منجر به نتایجی از مسابقات در همه سطوح از افراد اجتماع می‌شود.» بر اساس تعریف‌های کارشناسان کمیته بین‌المللی المپیک، ورزش‌های همگانی فعالیت‌هایی هستند که قدرت و برتری را به انسان باز می‌گردانند و موجبات رشد و گسترش سلامتی را فراهم می‌آورند و آمادگی و احساس خوب بودن را با فعالیت‌های ورزشی به مردمی می‌چشانند که می‌توانند به آن عادت کنند؛ در هر سن، جنسیت، نگرش و شرایط اقتصادی و فرهنگی (محلی یا منطقه‌ای).»

۱۱۴۶ کدام گزینه اگر در ادامه مطرح شود، تأییدکننده روند متن و در جهت بحث‌های مطرح شده تا اینجا متن نیست؟

- ۱ در تعریف دیگری، ورزش همگانی آن‌گونه ورزشی است که عموم مردم به آن دسترسی داشته باشند.
- ۲ فصل مشترک تمام این تعریف‌ها «برای همه مردم بودن» است.
- ۳ به نظر می‌رسد که تعریف ورزش همگانی مسئله‌ای مناقشه‌برانگیز است.
- ۴ احتمالاً از هر فرد عادی غیر از پرفسور هاردمن هم که بپرسید، چیزی شبیه همین خواهد گفت.

«اثر «دارونما» یا «پلاسیبو»، به استفاده از روش‌های درمانی صوری و تلقینی گفته می‌شود که می‌تواند با فریب بیمار، اثر مثبتی در روند بهبودی وی داشته باشد. اثر درمانی را نیز که از به کار بستن چنین روش‌هایی حاصل می‌شود، اثر پلاسیبو می‌نامند. رایج‌ترین روش‌ها برای ایجاد اثر پلاسیبو استفاده از دارونما (چیزی ظاهراً شبیه به دارو بدون هیچ اثر واقعی) و جراحی‌های دروغین است. در روند استفاده از شبه‌داروها، یک قرص بدون اثر به بیمار داده می‌شود و به او گفته می‌شود که با خوردن این قرص حالش بهبود می‌یابد. البته بیمار نباید بفهمد که این قرص، قرص بی‌اثر است و شما در حال اجرای یک روند شبه‌دارویی بر روی وی هستید. تجربیات پزشکان نشان داده است که این پدیده روانی تأثیر بسیار بالایی در بهبود بسیاری از بیماران دارد. شرکت‌های داروسازی در مسیر ساخت دارو از این نوع دارونما به عنوان کنترل گروه شاهد استفاده می‌کنند.»

۱۱۴۷ آمدن کدام گزینه در ادامه متن، جمله پایانی متن را زیر سؤال خواهد برد؟

- ۱ البته همه حاضر به مصرف دارونما نمی‌شوند.
- ۲ البته مصرف دارونما همیشه منجر به درمان نمی‌شود.
- ۳ البته با بالا رفتن اثر دارونماها و فراگیری آن، کنترل گروه‌های شاهد دشوارتر شده است.
- ۴ البته بسیاری از بیماران از مصرف دارونما سر باز می‌زنند.

«در سال ۱۹۲۵ با ممنوع شدن فعالیت تمامی دیگر احزاب، دوره رژیم فاشیست آغاز شد که با سیاست استبدادی و در پوشش ملی‌گرایی، باعث دگرگونی‌های ریشه‌ای در زندگی مردم ایتالیا گردید. این رژیم برای ممانعت از دشمنی کلیسای کاتولیک، در سال ۱۹۲۹ به توافقی با واتیکان دست یافت. در این سال‌ها اقدامات جدی برای تقویت و توسعه فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی صورت گرفت. در زمینه سیاست خارجی، موسولینی سعی کرد با اتکا به سیاست توسعه‌طلبانه و قدرت‌های متحد، برای خود آبروآفرینی کند که نقطه اوج آن اتحاد با آلمان و ورود به جنگ جهانی دوم (۱۹۴۵ - ۱۹۴۰) علیه متفقین و در پی آن سقوط رژیم فاشیست به دنبال ناکامی‌های نظامی بود.»

ایتالیا در مجموع ۳/۵ میلیون نفر را در جنگ جهانی دوم بسیج کرد و بین سال‌های ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۳ متحمل ۲۳۰ هزار نفر تلفات گردید. بازسازی دموکراسی و اداره وضعیت سخت کشور پس از پایان جنگ و کوشش در از بین بردن هر آنچه از رژیم فاشیست به ارث مانده بود، باعث شد تا مجمع قانون اساسی شکل بگیرد. در دوم ژوئیه سال ۱۹۴۶ و به دنبال انجام همه‌پرسی «جمهوری ایتالیا» متولد شد و این تاریخ تبدیل به جشن ملی شد. قانون اساسی جدید از تاریخ اول ژانویه ۱۹۴۸ رسمیت یافته و به مرحله اجرا در آمد. ایتالیا بعد از جنگ، تلاش زیادی برای نزدیکی به کشورهای غرب انجام داد و در این راستا به ناتو ملحق شد. در سطح اروپا، ایتالیا در آن دوره از جمله کشورهایی بود که با حداکثر توان در راستای یکپارچگی اروپا در طی مراحل مختلف آن، چه از نظر اقتصادی و چه سیاسی کوشش کرد. از اول ژانویه ۱۹۹۹، ایتالیا از جمله ۱۱ کشوری است که واحد پولی یورو را به عنوان پول واحد برگزید.»

۱۱۴۸ کدام گزینه، می‌تواند پیش از آغاز این متن بیاید و از نظر منطقی مشکلی در روند آن ایجاد نکند؟

- ۱ واحد پول یورو یکی از معتبرترین پول‌های حال حاضر جهان است.
- ۲ جمعیتی که ایتالیا به جنگ فرستاد بسیار زیاد بود.
- ۳ تا سال ۱۹۲۵ بخش بزرگی از طبیعت ایتالیا را درختان سوزنی‌برگ شکل می‌داد.
- ۴ ایتالیا در گذر تاریخ تا اوایل قرن بیستم، همواره نمونه‌ای از سیستم‌های چندحزبی بوده است.

«روان‌شناسی شناختی همانند دیدگاه روان‌کاوی متوجه فرایندهای درونی است. اما در این دیدگاه بیش از آن‌که بر امیال، نیازها، و انگیزش تأکید شود، بر این تأکید می‌شود که افراد چگونه اطلاعات را کسب و تفسیر می‌کند و آن‌ها را در حل مشکلات به کار می‌گیرند. برخلاف روان‌کاوی تکیه‌گاه شناختی نه بر انگیزش‌ها و احساسات و تعارضات نهفته، بلکه بر فرایندهای ذهنی است که از آن‌ها آگاهییم یا به راحتی می‌توانیم از آن‌ها مطلع شویم. این رویکرد در تقابل با نظریه‌های یادگیری قرار می‌گیرد که محیط بیرونی را علت اساسی رفتار به شمار می‌آورند. اصولاً دیدگاه شناختی به افکار و شیوه‌های حل مسئله کنونی توجه دارد تا تاریخچه شخصی. در این دیدگاه روابط بین هیجان‌ها انگیزش‌ها و فرایندهای شناختی و در نتیجه هم‌پوشی میان دیدگاه شناختی و دیگر رویکردها نیز آشکار می‌شود. روان‌شناسی شناختی زاده روان‌شناسی گشتالت است که در دهه ۱۹۲۰ مطرح شد. وجه مشخصه دیدگاه شناختی، توجه نسبتاً اندک به رابطه محرک-پاسخ و فعالیت‌های عصبی است. توجه اصلی این رویکرد، به موضوع‌هایی نظیر ادراک، حل مسئله از طریق شهود، تصمیم‌گیری و فهم است. در تمام این فرایندها شناخت از اهمیت مرکزی برخوردار است. شناخت یک مفهوم کلی است که تمامی اشکال آگاهی را دربر می‌گیرد و شامل ادراک، تفکر، تصور، استدلال، و قضاوت و غیره است. انقلاب شناختی شامل تمام دیدگاه‌هایی می‌شود که به این مباحث اهمیت زیادی می‌دهند.»

۱۱۴۹ کدام مورد، تقویت‌کننده دیدگاه مطرح شده در متن خواهد بود؟

- ۱ محرک‌های عصبی مانند مواد مخدر، روی تصمیم‌گیری انسان‌ها اثر مستقیم دارند.
- ۲ هیچ روان‌شناسی تاکنون به شناخت دقیقی از روان انسان نرسیده است.
- ۳ این موضوع برای تمام روان‌شناسان پذیرفته شده است که شناخت حاصل روان‌نژندی است.
- ۴ رابطه‌ای مستقیم و هم‌بسته میان درک و دریافت انسان‌ها از محیط و رضایت‌مندی آن‌ها وجود دارد.

«ژاک لکان تلاش می‌کند تا با استفاده از روش دیالکتیکی هگل و زبان‌شناسی فردینان دو سوسور، آرای فروید را به نحوی بازنویسی کند که روان‌کاوی، در تحلیل تمام عرصه‌های حضور انسان مشارکت و همکاری داشته باشد. او به نحوی این کار را انجام می‌دهد و شکل می‌بخشد که به شکل شگرفی، مرزهای رشته خود یعنی روان‌کاوی را پشت سر می‌گذارد و روان‌کاوی را با سیاست، فلسفه، ادبیات، علم، مذهب و تقریباً تمام دیگر رشته‌های آموزشی در می‌آمیزد. به همین خاطر است که آثار لکان که عمدتاً به شکل سخنرانی هستند، بسیار صعب و سخت می‌نمایند و از جناس‌های غامض و کنایه‌های مبهم سرشارند. همگان بر این اذعان دارند که آثار او بسیار سخت‌خوان هستند. او برای رسیدن به آن‌چه از روان‌کاوی می‌خواهد و انتظار دارد، اقدام به پی‌ریزی سه نظم یا بنیان می‌کند که عبارتند از: امر خیالی، امر نمادین و امر واقع.»

۱۱۵۰ کدام گزینه اگر درست باشد، ادعای متن درباره کیفیت آثار لکان را زیر سؤال می‌برد؟

- ۱ مطالعه آرای لکان در میان زبان‌شناسان رواج بسیار دارد.
- ۲ روان‌شناسان بسیاری با آرای لکان ارتباط برقرار کرده‌اند.
- ۳ پژوهش‌های بسیاری بر اساس آرای لکان صورت گرفته است.
- ۴ امروزه اغلب دانش‌آموزان در رشته‌های علوم انسانی تحت تأثیر لکان به روان‌شناسی گرایش دارند.

«استعاره مفهومی اصطلاحی است در زبان‌شناسی شناختی که به فهمیدن یک ایده یا یک حوزه مفهومی بر اساس ایده یا حوزه مفهومی دیگر اشاره می‌کند. به عنوان مثال، هنگامی که می‌گوییم «قیمت‌ها بالا می‌رود»، از مفهوم «بالا رفتن» در حوزه مفهومی «جهت‌ها» برای درک «کمیت‌ها» استفاده می‌کنیم. یک حوزه مفهومی می‌تواند متشکل از هرگونه سازماندهی منظم تجربیات انسانی باشد. زبان‌های مختلف به شکل منظمی از استعاره‌های یکسانی استفاده می‌کنند؛ مثلاً در زبان انگلیسی نیز گفته می‌شود «The prices are rising» برابر با «قیمت‌ها بالا می‌رود». به نظر می‌آید دلیل این امر وجود پایه‌های مفهومی مشترک بین انسان‌ها باشد. این موضوع خود به فرضیه‌ای منجر شده که بر اساس آن می‌گویند امکان دارد تناظری بین حوزه‌های ادراکی و شبکه‌های نورونی مغز وجود داشته باشد. بررسی این ایده و فرایندهایی که زیرساخت‌های آن را تشکیل می‌دهند، اولین بار به صورت گسترده‌ای توسط جورج لیکاف و مارک جانسون در کتابشان به نام «استعاره‌هایی که با آن‌ها زندگی می‌کنیم» مطرح شده است. این مفاهیم تحت عنوان «آمیزش مفهومی» یا «قیاس» نیز مطالعه شده‌اند. لیکاف و جانسون دیدگاه رایج در مورد استعاره، که آن را خصیصه‌ای مختص زبان، ابزار تخیل شاعرانه و آرایه‌ای بلاغی و گونه‌ای از کارکرد غیرمعمول زبان می‌دانند، زیر سؤال می‌برند. به گفته لیکاف و جانسون، استعاره به حوزه‌زبانی محدود نیست و سرتاسر زندگی روزمره، از جمله حوزه اندیشه و عمل انسان‌ها را دربر گرفته است: «نظام مفهومی هر روز ما که بر اساس آن فکر و عمل می‌کنیم، ماهیتی اساساً مبتنی بر استعاره دارد.»

۱۱۵۱ کدام گزینه، می‌تواند برای تقویت نظر لیکاف و جانسون مطرح شود؟

- ۱ استعاره‌ها قدمتی چند هزارساله در آثار ادبی بشر دارند.
- ۲ در دو سده گذشته کاربرد استعاره در زبان‌های مدرن روزافزون بوده است.
- ۳ حتی افرادی که از بدو تولد نابینا و ناشنوا هستند نیز در زبان‌های اشاره ویژه خود از استعاره‌ها استفاده می‌کنند.
- ۴ روش‌هایی نو برای کشف استعاره‌ها در زبان‌های باستانی نیز کشف شده است.

«اندیشه‌های مکتب فرانکفورت بدون فهم درست نظریه انتقادی به طور کامل قابل درک نیست. در آغاز هورکهایمر در «نظریه سنتی و انتقادی» رؤس کلی این نظریه را مطرح کرد. نظریه انتقادی بنابر ایده هورکهایمر می‌تواند «نقد اجتماعی خودآگاهانه در جهت تغییر اجتماعی و رهایی از طریق روشننگری» تعریف شود که جزم‌گرایانه اصول خود را حفظ نمی‌کند و به آن وفادار نمی‌ماند. هورکهایمر با نظریه سنتی، که شامل نگرش پوزیتیویستی، علم‌گرایانه یا کاملاً بر مبنای مشاهده است و به کلی کردن مسائل و قوانین ثابت مبادرت می‌ورزد، به جدل می‌پردازد. او با استفاده از نظریات ماکس وبر، به این موضوع توجه می‌کند که علوم اجتماعی متفاوت از علوم طبیعی است، به این دلیل که کلی کردن (قوانین ثابت) نمی‌تواند از تجربیات اجتماعی حاصل شود و این به خاطر آن است که فهمیدن اصل تجربه اجتماعی، همواره به شکل ایده‌های شخص محقق آن در می‌آید. آن چیزی که پژوهشگران متوجه آن نمی‌شوند این است که آن‌ها به طور ناخودآگاه درگیر زمینه‌های تاریخی هستند که ایدئولوژی وابسته به آن، کل پروژه «تفکر» را تحت الشعاع قرار می‌دهد؛ بنابراین نظریه فرد محقق، با ایده‌های ذهنی او هم انطباق پیدا می‌کنند، نه صرفاً «خود تجربه».

۱۱۵۲ کدام گزینه در صورت درست بودن، نظر هورکهایمر را تقویت می‌کند؟

- ۱ اگرچه دلیل اصلی افزایش خشونت خانگی فرهنگ مردم آن منطقه بود، در گزارش‌های محلی تهاجم فرهنگی به عنوان دلیل اصلی ذکر شده بود.
- ۲ پژوهشگران می‌توانند با پایبندی به روش‌های علمی و اصول روش تحقیق، از سویه‌های فردی فاصله بگیرند.
- ۳ تاکنون پژوهش‌های بسیاری بر پایه نظریه انتقادی هورکهایمر صورت گرفته است.
- ۴ بسیاری از مردم منطقه با وجود باورهای نادرست، تلاش می‌کردند اصل موضوع را فراموش نکنند و به حقیقت بپردازند.

«ژرژ لومتر، کشیش و اخترشناس بلژیکی، نخستین بار در سال ۱۹۲۷ این ایده را مطرح نمود که انبساط جهان را می‌توان در زمان رو به عقب دنبال نمود تا به نقطه اولیه رسید، که وی آن را اتم نخستین می‌نامید. در سال ۱۹۲۹، ادوین هابل با بررسی پدیده انتقال به سرخ در کهکشان‌ها به این نتیجه دست یافت که کهکشان‌ها در حال دور شدن از یک‌دیگر هستند. این کشف مهمی بود که با فرضیه جهان در حال انبساط سازگار بود. تا چندین دهه جامعه علمی به دو دسته طرفداران نظریه مه‌بانگ و نظریه حالت پایدار تقسیم می‌شد که هر دو نظریه انبساط جهان را توضیح می‌داد، اما نظریه حالت پایدار برخلاف مه‌بانگ که عمر جهان را متناهی می‌دانست، جهانی ازلی و بدون نقطه ابتدایی را توصیف می‌کرد. برخلاف نظریه حالت پایدار، نظریه مه‌بانگ وجود یک تابش یکنواخت پس‌زمینه در سراسر جهان را پیش‌بینی کرده بود که دلیل وجود آن را دماها و چگالی‌های بالا در گذشته دور می‌داند.»

۱۱۵۳ کدام گزینه اگر درست باشد، احتمالاً نظر طرفداران مه‌بانگ را در برابر نظر حالت پایدار تقویت کرده است؟

- ۱ در نیمه دوم سده بیستم میلادی با اختراع تلسکوپ‌های قدرتمند، انبساط جهان بیش از پیش دیده شد.
- ۲ در سال ۱۹۶۴ تابش زمینه کیهانی کشف شد.
- ۳ تلسکوپ‌ها نشانه‌هایی از پیش از مه‌بانگ را در دهه‌های اخیر بروز داده‌اند.
- ۴ طرفداران مه‌بانگ در آغاز قرن بیستم ویکم میلادی، تقریباً تمام دانشگاه‌های جهان را تسخیر کرده بودند.

«از سوسور به بعد یافتن ساختارها، اصلی‌ترین دل‌مشغولی پژوهشگران در علوم مختلف، از جمله ادبیات شد. تئوری نظام‌مند بودن زبان، منتقدان را بر آن داشت که ادبیات را نیز نظامی هم‌بسته بدانند و همان تمایزی را که سوسور میان زبان و گفتار می‌یافت، میان مطلق ادبیات و سبک‌های گوناگون ببانند. زبان‌شناسی ساختارگرا توجه خود را به مصادیق متنوع زبان یعنی گفتارها معطوف می‌کند. در سبک‌شناسی ساختاری هر چند، منتقد علاقه‌مندی خود را به حفظ نظریه‌پردازی در باب ادبیات حفظ می‌کند، اما اصلی‌ترین کوشش او تشریح مصادیق و الحان مختلف ادبیات، یعنی ژانرهای مختلف و چگونگی متابعت یا عدول از معیار مسلط و نرم تثبیت شده است. ساختار نظامی است متشکل از اجزایی که رابطه‌ای هم‌بسته با یک‌دیگر و با کل نظام دارند، یعنی اجزا به کل و کل به اجزای سازنده وابسته‌اند، چنان‌که اختلال در عمل یک جزء، موجب اختلال کل نظام می‌شود. لوسین گلدمن در زمینه ادبیات ساختار گفته است: «در ادبیات منظور از ساختارگرایی بیشتر به معنای نظامی است که بر پایه زبان‌شناسی استوار است.» این نگاه از ۳ مرحله تشکیل می‌شود؛ استخراج اجزاء ساختار اثر، برقرار ساختن ارتباط موجود بین این اجزا و نشان دادن دلالتی که در کلیه ساختار اثر هست.»

۱۱۵۴ بیان کدام گزینه در ادامه متن می‌تواند نگاه مطرح شده در متن را تضعیف و از رده خارج کند؟

- ۱ کشف ساختارهایی نو در ادبیات که تاکنون وجود نداشته‌اند.
- ۲ اختراع ساختارهایی نو در ادبیات که تاکنون وجود نداشته‌اند.
- ۳ کشف این که برخی آثار ادبی ساختار مشخصی ندارند.
- ۴ کشف این که زبان لزوماً ساختارمند نیست.

«آثار او به عمد بی‌نظام است و شامل مقاله‌ها، سخنان کوتاه، گفتارهای حکیمانه، نامه‌های ساختگی، روزنامه‌ها، و دیگر اشکال ادبی است. بیشتر آثار او تحت نام مستعار منتشر شدند. او اصطلاح وجودی (اگزیستانس) را برای فلسفه‌اش برگزید؛ زیرا او فلسفه را به عنوان بیانی از یک زندگی فردی به شدت آزمون‌شده ملاحظه کرده بود، نه به عنوان ساختاری از یک نظام یکپارچه در روش فیلسوف آلمانی قرن نوزدهمی یعنی گئورگ ویلهلم فریدریش هگل؛ او بعدها در اثر پی‌نوشت ناعلمی پایانی به هگل تاخته است. هگل ادعا کرده بود که به فهم کامل عقلانی از زندگی آدمی و تاریخ نائل شده‌است؛ فیلسوف ما اما از طرف دیگر، به طبیعت مبهم و متناقض موقعیت آدمی اشاره کرده است. او نسبت به بیان برون‌ذهنی و عقلانی از مسائل اساسی زندگی، به مبارزه برخاسته است. در نظر او عالی‌ترین حقیقت، حقیقتی درون‌ذهنی یا فردی است. فیلسوف مورد نظر ما ادعا کرده که فلسفه نظام‌مند نه تنها یک دیدگاه غلط از زندگی آدمی ارائه می‌کند، بلکه اغلب با بیان زندگی در اصطلاحات ضروری منطقی، به روش پنهان کردن انتخاب و حس مسئولیت در افراد تبدیل می‌گردد. وی معتقد است افراد طبیعت خود را از طریق انتخابشان ایجاد می‌کنند؛ آن‌چه که باید در غیبت از عمومیت، و معیارهای برون‌ذهنی صورت پذیرد. ارزش یک انتخاب تنها می‌تواند به صورت فردی تعیین شود.»

۱۱۵۵ بر اساس نظر فلسفی مطرح شده در متن، کدام گزینه می‌تواند نوعی تناقض در این تفکر را نشان دهد؟

- ۱ افراد پس از مرگ هم شامل این فلسفه وجودی می‌شوند.
- ۲ انسان به ذات رقابت‌طلب و منفعت‌طلب است و حد و مرزی برای دارایی خود ندارد.
- ۳ این دیدگاه مانند هر دیدگاه ساختارشکن و گریزان از بیان نظام‌مند، ناگزیر خود در حال تجویز و بیان نظامی جدید است.
- ۴ فیلسوف نظریه‌پرداز فلسفه وجودی، سورن کیرکگارد، روان‌پریشانی داشت و حرف‌هایش معتبر نیست.

«اگرچه موضوع مطالعه هواشناسی و اقلیم‌شناسی، اتمسفر (هواسپهر) است، ولی هر کدام با نگرشی متفاوت آن را بررسی می‌کنند: هواشناسی، هوا را و اقلیم‌شناسی، آب و هوا را شناسایی و تبیین می‌کند. هواشناسی، وضعیت جوی را به طور عام و برای یک لحظه بررسی می‌کند؛ اما آب و هواشناسی تیپ هوای غالب یک مکان معین را در دوره طولانی مطالعه و تفاوت‌های آب و هوایی مکان‌ها را کشف می‌کند. هدف هواشناسی شناخت مطلق و عام اتمسفر و تغییرات آن (هوا) است؛ ولی در آب و هواشناسی سعی می‌شود با شناخت آب و هوای هر منطقه، تأثیرهای آب و هوایی آن بر روی فعالیت‌های انسانی مشخص شود. هواشناس وضع هوا را در کوتاه‌مدت پیش‌بینی می‌کند؛ اما آب و هواشناس بر اساس عوامل به وجودآورنده آب و هوا، پدیده آمدن آب و هوای خاصی را در مکانی خاص و با توجه به تأثیر آن در زندگی انسان‌ها، پیش‌بینی می‌کند. ابزار شناسایی و توجیه هواشناس، اصول و قوانین و مدل‌های فیزیکی و دینامیکی است. اما ابزار آب و هواشناس، علاوه بر اصول علم هواشناسی، اصول و مفاهیم جغرافیایی نیز هست.»

۱۱۵۶ کدام گزینه اگر درست باشد، نظر نویسنده متن را زیر سؤال خواهد برد و تضعیف خواهد کرد؟

- ۱ اقلیم‌شناسان بزرگ و مطرح بسیاری وجود دارند که چندان به جغرافیا تسلط ندارند.
- ۲ مردم اغلب هواشناسان را بیشتر از اقلیم‌شناسان دوست دارند.
- ۳ اقلیم‌ها اغلب آب و هوا نیز دارند.
- ۴ هیچ اقلیمی آب و هوای همواره ثابتی ندارد.

«بسیاری از تحلیل‌های نظری و تجربی رشد اقتصادی، نقش اصلی را به سطح سرمایه‌انسانی یک کشور نسبت می‌دهند که به عنوان مهارت‌های جمعیت یا نیروی کار تعریف می‌شود. سرمایه‌انسانی در هر دو مدل رشد نئوکلاسیک و درون‌زا لحاظ شده است. اقتصاددانان سعی کرده‌اند سرمایه‌انسانی را با روش‌های متعدد، از جمله سطح سواد جمعیت، سطح تولید، سرانه کتاب، متوسط سطح تحصیلات رسمی، میانگین نمره آزمون در آزمون‌های بین‌المللی و استهلاک تجمعی اندازه‌گیری کنند. متداول‌ترین معیار اندازه‌گیری سرمایه‌انسانی میزان (متوسط سال‌های) تحصیلات در یک کشور است که بر اساس داده‌های رابرت بارو و جونگ وه لی بنا شده است. این معیار به طور گسترده‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد، زیرا بارو و لی داده‌های بسیاری از کشورها را در بازه‌های زمانی پنج ساله برای مدت زمانی طولانی ارائه می‌دهند. نتودور برتون نشان داده‌است که این معیار می‌تواند سرمایه‌انسانی را در مدل‌های رشد خطی نشان دهد، زیرا در سراسر کشورها تولید ناخالص داخلی بزرگسالان با میانگین سال‌های تحصیل رابطه خطی دارد و هم‌چنین رابطه خطی منطقی بین درآمد شخصی کارگران و سال‌های تحصیل وجود دارد.»

۱۱۵۷ کدام گزینه اگر درست باشد، می‌تواند به بهترین شکل معیار مطرح شده را تضعیف کند؟

- ۱ سرمایه‌انسانی هیچ‌گاه جدای از تحصیلات نبوده است.
- ۲ میزان سرمایه‌انسانی به دست آمده در یک سال تحصیل در همه مقطعات تحصیلی و در همه کشورها یکسان نیست.
- ۳ در تمامی معیارهای مطرح شده برای سرمایه‌انسانی، رد پای اقتصاد به چشم می‌خورد.
- ۴ سرمایه‌انسانی مفهومی نیست که بتوان آن را بر اساس معیاری ساده اندازه‌گیری کرد.

«در رابطه با چپستی یادگیری، تعاریف مختلفی ارائه شده است. معروف‌ترین تعریف‌ها، تعریفی است که کیمبل پیشنهاد کرده است: «یادگیری، تغییر نسبتاً پایدار در رفتاری که در نتیجه تمرین تقویت شده رخ می‌دهد.» هم‌چنین یادگیری در تعریف ارنست راپیکت هیلگارد و مارکویز و جمعی از همکاران و روان‌شناسان این‌گونه آمده است: «یادگیری عبارت است از تغییر نسبتاً پایدار در احساس، تفکر و رفتار فرد که بر اساس تجربه ایجاد شده باشد.»

رفتارگرایانی از قبیل جان واتسون و اسکینر، سرشت انسان را انعطاف‌پذیر می‌دانستند و معتقد بودند که در رشد، یادگیری نقش اصلی را ایفا می‌کند؛ چنان‌که آموزش اولیه می‌تواند صرف‌نظر از آن‌چه کودک از استعدادها، تمایلات، علاقه‌ها، توانایی‌ها، نژاد و اجداد به ارث برده، او را به هر نوع بزرگسالی تبدیل کند. این نکته باید مدنظر باشد که تدریس به معنی یادگیری نیست و هر تدریسی لزوماً به یادگیری منجر نمی‌شود.»

۱۱۵۸ کدام گزینه اگر درست باشد، به بهترین شکل می‌تواند تضعیف‌کننده نظر کیمبل و تقویت‌کننده نظر مطرح شده بعدی باشد؟

- ۱ در مورد‌های بسیاری دانش‌آموزانی هستند که تنها با یک بار تجربه به تغییری قابل اعتنا در رفتار و عواطف می‌رسند.
- ۲ صرف‌نظر از استعدادهای کودکان، می‌توان همه را آموزش داد.
- ۳ گاهی برخی کودکان دچار تغییر رفتار می‌شوند، اما این تغییر پایدار نیست و زود از میان می‌رود.
- ۴ اگر یادگیری را نمی‌توان اندازه‌گیری کرد و این مسئله دغدغه اصلی آموزشگران است.

«جمهوری با توصیف کفالوس از سن پیری آغاز می‌شود. او می‌گوید: «در سن پیری انسان از هیجان‌های جوانی رهایی می‌یابد و هم‌چون برده‌ای است که از بند شهوات آزاد شده است. حال روحی هر کس در سن پیری به این بستگی دارد که ایام عمر را چگونه گذرانده است. انسان در ایام پیری زندگی خود را مرور می‌کند. اگر بد زندگی کرده و کارهای ظالمانه کرده باشد، به تشویش می‌افتد؛ ولی آن‌که در گذشته خود عملی ظالمانه نیاورد، آرامش خود را باز می‌یابد و امید یار او می‌شود. البته اگر کسی در ایام پیری از تمکن مالی برخوردار باشد، راحت‌تر و بهتر زندگی را می‌گذراند.»

سقراط از کفالوس می‌پرسد: «بزرگ‌ترین خوشی و نیکی که از ثروت به تو رسیده است چیست؟» کفالوس می‌گوید: «ثروت بیشتر از آن جهت خوب است که مرا سخاوتمند و شریف و عادل بار می‌آورد. ثروت آدمی را باز می‌دارد از این‌که عملی خلاف عدالت انجام دهد یا مدیون دیگری باشد، اما نه خردمند اگر تنگدست باشد رنج پیری را به آسانی می‌تواند تحمل کند و نه بی‌خرد هر چند توانگر باشد آرامشی در درون خود می‌یابد. پس تنها مردمان عدالت‌پیشه و درستکار از ثروتی که اندوخته‌اند، سود می‌برند.»

سقراط از کفالوس می‌پرسد که مقصودش از عدالت چیست و به این ترتیب مباحثه جهت فلسفی می‌گیرد. کفالوس عدالت را «درستکاری و پس دادن مال غیر» تعریف می‌کند.»

۱۱۵۹ کدام گزینه، به درستی تعریف کفالوس از عدالت را تضعیف می‌کند و زیر سؤال می‌برد؟

- ۱ هر انسان درستکاری مالی را که می‌گیرد، پس می‌دهد.
- ۲ اگر کسی مالی در وقت سلامت کسی گرفت و زمان بیماری به او پس داد، عادل است؟
- ۳ درستکاری برای عموم مردم شدنی است یا فقط مخصوص بزرگان است؟
- ۴ میراث نیاکان برای فرزندان شامل عدالت نمی‌شود.

«هوآپز یا سرخ‌کن هوایی یا سرخ‌کن بدون روغن، یکی از لوازم آشپزخانه است که توسط گردش هوای داغ در اطراف مواد غذایی و با استفاده از انتقال گرما، غذا در آن پخته می‌شود. در این دستگاه یک فن مکانیکی هوای گرم اطراف غذا را با سرعت بالا به گردش در می‌آورد و مواد غذایی را می‌پزد و یک لایه ترد قهوه‌ای‌رنگ بر روی آن ایجاد می‌کند. این فرایند به دمای بین ۱۴۰ تا ۱۶۰ درجه سانتی‌گراد نیاز دارد. نخستین کوره با فن برای گردش هوا در سال ۱۹۱۴ اختراع شد، اما هرگز به صورت تجاری عرضه نشد. اولین اجاق هم‌رفتی که به‌طور گسترده مورد استفاده قرار گرفت، فر Maxson بود که در سال ۱۹۴۵ اختراع شد. در سال ۲۰۰۶، Groupe SEB اولین سرخ‌کن بادی جهان را با نام تجاری اجاق‌های هم‌رفتی Actifry در بازار فرانسه معرفی کرد. هوآپزها جایگزین مناسب و سالمی برای سرخ کردن با روغن به روش سنتی هستند.»

۱۱۶۰ کدام گزینه اگر درست باشد، به بهترین شکل نظر متن را درباره‌ی هوآپزها تضعیف می‌کند؟

- ۱ هوآپزها تنها شیوه سالم تهیه غذا نیستند.
- ۲ برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهند، مردم اقبال چندانی به هوآپزها ندارند.
- ۳ نتیجه پژوهش‌های تازه بیان می‌کند که پخت آرام و در زمان طولانی مانند هوآپزها، ریسک سرطان‌زایی دارد.
- ۴ روش سرخ کردن در روغن ریسک سرطان‌زایی دارد.

«برای نخستین بار جوزف تامسون، با استفاده از لامپ پرتو کاتدی، به وجود ذرات زیراتمی پی برد. او به دو سر الکتروود مثبت و منفی لامپ، اختلاف پتانسیل الکتریکی وصل کرد و مشاهده کرد که پرتو کاتدی از الکتروود منفی (کاتد) به الکتروود مثبت (آند) می‌رود. سپس در مسیر پرتو کاتدی، میدان الکتریکی قرار داد و مشاهده کرد که پرتو کاتدی به سمت قطب مثبت منحرف می‌شود و هم‌چنین در این مسیر، توربین پره‌دار قرار داد و بر اثر برخورد پرتو به توربین، توربین شروع به حرکت می‌کرد. او با تکیه بر آزمایش‌های خود به این نتیجه رسید که ذرات سازنده پرتو کاتدی دارای بار الکتریکی منفی هستند و هم‌چنین علاوه بر ماهیت موجی که پرتو دارد، ماهیت ذره‌ای نیز از خود نشان می‌دهد. و بعدها وی دریافت که ذرات سازنده پرتو کاتدی در تمام مواد وجود دارند. وی با استناد بر آزمایش‌های خود نظریه اتمی خود را مطرح ساخت. مطابق این مدل، اتم از بار الکتریکی منفی (الکترون) و بار الکتریکی مثبت تشکیل شده است که به صورت یکنواخت در سراسر اتم پخش شده است. در مدل تامسون بار مثبت به صورت ابر است و الکترون‌ها در فضای اتم پراکنده می‌باشند.»

۱۱۶۱ کدام گزینه اگر درست باشد، می‌تواند مدل تامسون را زیر سؤال ببرد؟

- ۱ اگر پرتوهایی با بار مثبت به اتم تابانده شود، تعدادی از آن‌ها به صورت کاملاً مستقیم و ۱۸۰ درجه برعکس دفع می‌شوند.
- ۲ اگر دو ذره از یک جنس به هم نزدیک شوند، جذب هم می‌شوند و ساختار ملکولی را تشکیل می‌دهند.
- ۳ اگر الکترون‌ها در فضای اتم پخش هستند، عمده جرم اتم هم متعلق به الکترون‌هاست.
- ۴ اتم‌ها وزن‌های مختلفی دارند و به همین دلیل خاصیت‌های گوناگونی از خود بروز می‌دهند و شکل‌های مختلفی دارند.

«نظریه بازدارندگی، نظریه‌ای در امنیت بین‌الملل است که نخستین بار دو سده پیش بیان شده بود، ولی پس از اختراع و استفاده از جنگ‌افزار هسته‌ای از سوی ایالات متحده آمریکا و آغاز جنگ سرد، مورد توجه قرار گرفت. بازدارندگی را به طور کلی می‌توان «استفاده یک طرف از مجموعه‌ای از تهدیدها برای قانع کردن طرف دیگر به عدم انجام یک عمل نامطلوب» تعریف کرد. نظریه بازدارندگی هسته‌ای بیان می‌کند که جنگ‌افزارهای هسته‌ای به علت قدرت تخریب بالا می‌توانند از حمله نظامی یک کشور قدرتمندتر جلوگیری کنند. برنارد برودی در سال ۱۹۶۴ می‌گوید: «تانکون هدف اصلی تشکیلات نظامی ما پیروزی در جنگ‌ها بوده است. از این پس هدف اصلی آن باید جلوگیری از جنگ باشد. تقریباً هیچ هدف مفید دیگری نمی‌تواند داشته باشد. یک بازدارنده هسته‌ای باید همواره آماده باشد و هیچ‌گاه استفاده نشود.»

۱۱۶۲ کدام گزینه اگر رخ بدهد، اساس نظریه بازدارندگی هسته‌ای را تضعیف می‌کند و زیر سؤال می‌برد؟

- ۱ اگر یکی از چند طرف در جنگ، بنا به دلایلی دست از جنگ بکشد.
- ۲ اگر یکی از چند طرف در جنگ، نتواند سلاح خود را تقویت کند.
- ۳ اگر یکی از چند طرف در جنگ، فرمانده‌ای دیکتاتور داشته باشد.
- ۴ اگر یکی از چند طرف در جنگ، تصمیم به استفاده از سلاح هسته‌ای بگیرد.

«تئوری موسیقی به دلیل تصور روزافزون از آن‌چه موسیقی را تشکیل می‌دهد، اغلب به توضیح و توصیف نحوه کار موسیقی‌دانان در اجرای موسیقی و آهنگ‌سازی همراه با موضوع‌های مرتبط می‌پردازد؛ اما تعریف جامع‌تری وجود دارد که می‌گوید تئوری موسیقی هر پدیده صوتی از جمله سکوت را نیز دربر می‌گیرد. به عنوان مثال علوم اربعه که در برنامه درسی دانشگاه هنرهای لیبرال اروپای قرون وسطی متداول بود، سیستمی انتزاعی از تناسبات بود. پس از آن این رشته قرون وسطایی مبنایی برای شناخت این نظریه در قرون بعدی شد و عموماً به دانش مدرن درباره تاریخ تئوری موسیقی افزوده شد. در دانشگاه‌های مدرن، تئوری موسیقی زیرشاخه‌ای از موسیقی‌شناسی برای مطالعه وسیع‌تر فرهنگ‌ها و تاریخ موسیقی است. از نظر ریشه‌شناسی، تئوری موسیقی عملی از تفکر در موسیقی است و برگرفته از واژه‌ای یونانی (θεωρία) به معنی توجه به یک نگاه، یک تفکر، حدس و گمان، نظریه، یک دیدگاه و یک طیف است. به این ترتیب، تئوری موسیقی اغلب به جنبه‌های انتزاعی موسیقی مانند کوک و سیستم‌های تنال، گام‌ها، مطبوعیت و روابط ریتمیک توجه دارد. علاوه بر این، مجموعه‌ای از تئوری‌هایی در مورد جنبه‌های عملی مانند آهنگ‌سازی و اجرای موسیقی، ارکستراسیون، تزئینات، بداهه‌نوازی و تولید صدای الکترونیکی وجود دارد.»

۱۱۶۳ کدام گزینه می‌تواند تقویت‌کننده‌ای برای ایده و تعریف جامع‌تر تئوری موسیقی باشد که در متن مطرح شده است؟

- ۱ گروهی از هنرمندان تجسمی با برپایی نمایشگاهی از مجسمه‌های خود به اعتراض علیه سیاست‌های دانشگاه‌ها برخاستند.
- ۲ اجرای نمایش‌های پانتومیم با موسیقی‌های قطع‌شونده و همراه با سکوت‌های طولانی که پیامی اعتراضی دارند.
- ۳ کنسرت‌هایی با سازهای فراوان و متنوع که توسط یک رهبر اداره و کنترل می‌شوند.
- ۴ موسیقی متن فیلم‌ها که همواره به تنهایی و جدای از فیلم نیز کارکرد دارند و میان مردم شنیده می‌شوند و طرفدار دارند.

مهارت معلمی - فصل ۱

۷۵۹ ≡ ۳ معلمی انتقال تجربه و «انقاذ غریق» به معنای «نجات غرق شده»

است. این جمله بیانگر ارزش و قداست معلمی است که چنان قداستی دارد که وصف شغل برای آن سبک می‌نماید. پس معلمی شغل نیست، بلکه عبادت است.

۷۶۰ ≡ ۴ در زمان طاغوت، به سراغ برخی از مبلغین رفتند و با پرداخت

مبالغی آنان را جذب نظام شاهنشاهی کردند. آن‌ها از زیر بار شغل شریف معلمی، شانه خالی کردند و با حضور در دستگاه فاسد، به دنیا روی آوردند. در آن روز، آیت‌الله العظمی گلپایگانی (ره) فرمود: «اگر طلبه‌ای به جای تبلیغ و تحصیل دین، سراغ دربار رفت و بازوی آنان شد، نگویید: رفته‌ام؛ بلکه بگویید: لیاقت نداشتم و امام زمان (عج) مرا از حوزه بیرون انداخت.» انتخاب نظام طاغوت به جای معلمی صحیح نیست؛ پس معلمی یک انتخاب صحیح است.

۷۶۱ ≡ ۲ در فرهنگ اسلامی از رهبر آسمانی با تعبیراتی چون معلم، مربی

یا پدر یاد شده است. رسول خدا (ص) درباره جایگاه ممتاز معلم فرمودند: «بالاترین صدقات آن است که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.»

۷۶۲ ≡ ۱ اتصال معلم و استاد و مربی به خداوند متعال، نقش مهمی در

انجام مسئولیت آن‌ها (که همان ارشاد و هدایت مردم است)، دارد؛ لذا از عالم دینی به «عالم ربانی» تعبیر می‌شود. معلم، تنها علم خود را منتقل نمی‌کند؛ بلکه می‌تواند همه کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود به دیگران منتقل نماید. مثلاً آن زمان که شاگرد به غرور گرایش پیدا کند، او را هشدار دهد.

۷۶۳ ≡ ۲ در مقام تشبیه، کار معلمی که با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد

را به درس علاقه‌مند کند، مانند مهندسانی است که مسئول ذوب مواد هستند. زیرا شاگرد را ذوب و مجذوب تعلیم خود می‌کند.

۷۶۴ ≡ ۳ اگر انسان منحرف گردد، از هر حیوانی پست‌تر خواهد شد. معلم

نمی‌گذارد که گوهر انسانیت، نابود و مغفول شود. قرآن کریم درباره بعضی از انسان‌ها می‌فرماید: «أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ»؛ «آن‌ها مثل حیوانات هستند، بلکه پست‌تر.» سپس دلیل انحراف آن‌ها را این‌گونه بیان می‌کند: «أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ». عده‌ای از قیامت غافل‌اند: «تَشُوا يَوْمَ الْحِسَابِ».

۷۶۵ ≡ ۳ حضرت ابراهیم (ع) از خدا خواست که در تاریخ ماندگار باشد: «وَ

اجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ»؛ «و در میان آیندگان، نام نیکی برای من قرار بده.» خداوند نیز دعای او را این‌گونه پاسخ داد: «وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يُرْجَعُونَ»؛ «آن (کلمه توحید) را در میان نسلش کلمه ماندگار قرار داد، باشد که آنان (به توحید) بازگردند.» این آیات درباره ماندگاری کار معلم روی فکر افراد است.

۷۶۶ ≡ ۱ در کلاس، آینده یک انسان رقم می‌خورد. کلاس می‌تواند افراد را

از پرتگاه‌های جهالت دور کند و مسیر زندگی یک فرد و نقشه راه او را تغییر دهد. مدرسه و دانشگاه، کارخانه انسان‌سازی است و کلاس‌داری، به ویژه اگر نسل نو مخاطب باشد، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

۷۶۷ ≡ ۱ نشانه فقیه آن است که مردم را از شر دشمنانشان آزاد سازد: «وَ

أَنْقَذَهُمْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ». پس معلم ربانی، ناجی (نجات‌دهنده) بشر است.

۷۶۸ ≡ ۲ با توجه به اینکه به بیان قرآن، قابیل، یادگیری روش دفن انسان

در خاک را از مشاهده رفتار کلاغ می‌آموزد، پس آیه «فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا...» اشاره به نفی محدودیت انسانی در آموزش دارد. چون در آیه «فَلَوْلَا تَفَرُّ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لَيَتَقَفَّهُوا فِي الدِّينِ...» به گروهی از مردم دستور کوچ برای تفقه در دین داده شده است، پس محدودیت مقداری از آموزش نفی شده است.

۷۶۹ ≡ ۲ در آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ

لِمَا يُحْيِيكُمْ»؛ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! هرگاه خدا و رسول، شما را به چیزی که حیات بخش شماست دعوت می‌کنند، بپذیرید.» مؤمنان موظف به اجابت دعوت خدا و پیامبر (ص) هستند تا به حیات فکری برسند. زیرا حیاتی که با دعوت انبیا فراهم می‌آید، حیات نباتی (گیاهی) نیست.

۷۷۰ ≡ ۴ خداوند آن‌جا که بحث از علم و فرهنگ است، صفت «اکرم» را به

کار می‌برد و می‌فرماید: «اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ». در سوره الرحمن نیز ابتدا به تعلیم قرآن اشاره می‌کند، سپس آفرینش انسان: «الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ * كَمَا بَيَّنَّكَ ارْتِزَازِ عِلْمٍ وَ تَعْلِيمٍ مَقْدَمِ بَرِّ آفَرِينِشِ اِنْسَانِ اسْت.»

۷۷۱ ≡ ۲ با توجه به این عبارت قرآنی، اولین معلم، خداوند و دانش‌آموز او

حضرت آدم (ع) بوده است. خداوند به حضرت آدم اسماء الهی را یاد داد.

۷۷۲ ≡ ۴ معلمی، انتقال علم و تجربه، انقاذ غریق (نجات دادن غرق شده) و

کلید عزت، بصیرت و مصونیت است. پس همه موارد صحیح هستند.

۷۷۳ ≡ ۲ در قرآن برای توصیف انبیا (ع) عبارات متعددی به کار رفته؛ ولی

آنچه بیش از همه استفاده شده، تعبیر «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّيهِمْ» است که نشان می‌دهد کار پیامبران، تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه بوده است.

۷۷۴ ≡ ۲ تعلیم و تربیت، مبارک‌ترین کاری است که خداوند آن را بر

دوش انبیا و اوصیا (ع) گذاشته است و در قرآن برای توصیف انبیا (ع) عبارات متعددی به کار رفته، ولی آنچه بیش از همه استفاده شده تعبیر: «يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّيهِمْ» است که نشان می‌دهد کار پیامبران، تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه بوده است.

۷۷۵ ≡ ۲ آیت‌الله العظمی گلپایگانی فرمود: «اگر طلبه‌ای به جای تبلیغ و

تحصیل (فراگرفتن) دین، سراغ دربار رفت و بازوی آنان شد، نگویید: رفته‌ام؛ بلکه بگویید: لیاقت نداشتم و امام زمان (عج) مرا از حوزه بیرون انداخت.

اگر ساخته‌های انسانی تا مدت کمی منشأ اثر هستند، اثری که استاد و معلم روی شاگرد می‌گذارد گاهی تا قیامت ادامه پیدا می‌کند.

۷۷۶ ≡ ۱ رسول خدا (ص) فرمودند: «بالاترین صدقات آن است

که انسان چیزی را یاد بگیرد و به دیگران بیاموزد.»

در فرهنگ اسلامی از رهبر اسلامی با تعبیراتی چون معلم، مربی یا پدر یاد شده است.

۷۸۶ ≡ ۳ در قرآن کریم آمده است گروهی جذب اموال قارون شده بودند و می‌گفتند: «ای کاش ما هم مثل قارون ثروتمند بودیم» ولی کسانی که اهل علم بودند به آن‌ها چنین تذکر می‌دادند ﴿وَلَيْكُم ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ﴾: «وای بر شما! پادشاه الهی بهتر است.» از این آیه استفاده می‌شود که اگر کسی علم واقعی داشته باشد، در تشخیص دنیا و آخرت اشتباه نمی‌کند.

۷۸۷ ≡ ۴ اسلام برای آموزش محدودیت مکانی قائل نیست: «لو كان العلم منوطاً بالترتیب لتناوله رجال من فارس: اگر علم در ثریا باشد، مردانی از فارس به آن می‌رسند.»

۷۸۸ ≡ ۲ این آیه شریفه که ترجمه آن این است: «چرا از هر گروهی از مردم، دسته‌ای کوچ نمی‌کنند تا در دین فقیه شوند؟» به نفی محدودیت مقداری اشاره دارد.

۷۸۹ ≡ ۴ نه محدودیت مقداری: ﴿فلو لا نفر من كل فرقة منهم طائفة ليتفقهوا في الدين﴾: «چرا از هر گروهی از مردم، دسته‌ای کوچ نمی‌کنند تا در دین فقیه شوند؟»

- نه محدودیت جغرافیایی: «اطلبوا العلم و لو بالصّین؛ دانش را بجوید، اگر چه در چین باشد.»

۷۹۰ ≡ ۳ در سوره «الرحمن» ابتدا به تعلیم قرآن اشاره می‌کند و سپس آفرینش انسان یعنی اول راه هدایت ﴿عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾ سپس آفرینش انسان. این تعابیر بیانگر ارزش علم و معلم و تعلیم است و نشان می‌دهد که علم و فرهنگ بالاترین ارزش را دارد و ارزش علم بیش از هر چیزی است.

مهارت معلمی - فصل ۲

۷۹۱ ≡ ۳ با توجه به ترجمه آیه «ما قرآن را نفرستادیم که تو خود را به مشقت بیندازی»، می‌توان دریافت که پیامبر (ص) برای هدایت و تبلیغ دین، شور و عشق فراوانی داشت و از ویژگی‌های معلم نیز، سوز و حرص داشتن است. معلم باید هر دانش‌آموز را فرزند خود بداند، در تعلیم و تربیت او حریص باشد و برای سستی، بی‌توجهی و بی‌حالی او غصه بخورد.

۷۹۲ ≡ ۴ قرآن کریم در خصوص مؤمنین می‌فرماید که برخورد آنان با افراد جاهل، مسالمت‌آمیز است: «و اذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاماً» که نشان از سعه صدر در برابر افراد است و با حدیث حضرت علی (ع) که فرمود: «آلة الریاسة سعة الصدر» متناسب است. قوم هود به او گفتند: «اتا لنراک فی سفاهة»: «همانا ما تو را در سفاهت و بی‌خردی می‌بینم.» او فرمود: «لیس بی سفاهة.»

۷۹۳ ≡ ۳ حضرت علی (ع) در پاسخ کسی که از ایشان پرسید: چرا پیراهنت را وصله می‌کنی، فرمود: «یخشع القلب و یقتدی به المؤمنون»: «قلب را خاشع می‌کند و مؤمنان از آن الگو می‌گیرند.» این سخن بیانگر بی‌تکلف بودن آن حضرت است که باید از صفات معلم نیز باشد.

۷۹۴ ≡ ۲ امام صادق (ع) درباره نداشتن نیت خالص می‌فرماید: «کسی که طلب علم کند تا با آن به علما مباحث کند یا با سفیهان مجادله نماید یا اینکه مردم را متوجه خودش کند، پس منزلگاهش را آتش قرار داده است.»

۷۷۷ ≡ ۲ اتصال معلم و استاد و مربی به خداوند متعال، نقش مهمی در انجام مسئولیت آن‌ها - که همانا ارشاد و هدایت مردم است - دارد؛ لذا از عالم دینی به «عالم ربانی» تعبیر می‌شود، در فرهنگ اسلامی از رهبر آسمانی با تعبیراتی چون معلم، مربی یا پدر یاد شده است.

۷۷۸ ≡ ۲ امام باقر (ع) فرمود: «تمام جنبنندگان زمین و ماهیان دریا و هر موجود کوچک و بزرگی که در زمین و آسمان خداست، برای تعلیم‌دهنده امور نیک استغفار می‌کنند.»

۷۷۹ ≡ ۱ تربیت، کار خداست.

معلم تنها علم خود را منتقل نمی‌کند؛ بلکه می‌تواند همه کمالات را با رفتار و گفتار و اخلاق خود به دیگران منتقل کند؛ آن زمان که شاگرد به یأس گرایش پیدا می‌کند، روح امید را در او بدمد و آن هنگام که شاگرد به غرور گرایش پیدا می‌کند، او را هشدار دهد.

۷۸۰ ≡ ۱ معلم یک‌تنه باید کار پنج گروه مهندس را انجام دهد؛ یکی مهندسانی که مسئول ذوب مواد هستند؛ و معلم کار این گروه از مهندسان را این‌گونه روی انسان انجام می‌دهد که با اخلاق و رفتار و محبت، شاگرد را به درس علاقه‌مند می‌کند.

۷۸۱ ≡ ۳ بعد بیان این آیه: ﴿أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾ دلیل انحراف آن‌ها را این‌گونه بیان می‌کند: ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾

۷۸۲ ≡ ۲ معلم نمی‌گذارد گوهر انسانیت، نابود و مغفول شود. قرآن کریم درباره بعضی از انسان‌ها می‌فرماید: ﴿أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾: «آن‌ها مثل حیوانات هستند، بلکه پست‌تر.» سپس دلیل انحراف آن‌ها را این‌گونه بیان می‌کند: ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾

کار معلم، زدودن غبار غفلت و بیدار کردن انسان خوابیده‌ای است که از گوهر عمر و زندگی‌اش غافل است.

۷۸۳ ≡ ۱ یکی از نشانه‌های برتری اعمال، ماندگاری آثار آن است؛ چنانکه حضرت ابراهیم (ع) از خدا خواست که در تاریخ ماندگار باشد: ﴿و اجعل لی لسان صدق فی آخرین﴾؛ و در میان آیندگان، نام نیکی برای من قرار بده. خداوند نیز دعای او را این‌گونه پاسخ داد: ﴿و جعلها کلمة باقیة فی عقبه لعلهم يرجعون﴾: «آن کلمه توحید را در میان نسلش کلمه ماندگار قرار داد، باشد که آنان (به توحید) بازگردند.»

۷۸۴ ≡ ۳ عده‌ای از وظیفه خود غافل‌اند: ﴿کذلک اتک آياتنا فنسيتها﴾: «همانگونه که آیات ما به تو رسید و تو آن‌ها را فراموش کردی.»

۷۸۵ ≡ ۴ نشانه فقیه آن است که مردم را از شر دشمنانشان آزاد سازد: «و انقذهم من اعدائهم». امروزه رشته‌های تحصیلی متنوعی ایجاد شده است که در بسیاری از امور، رفاه را برای بشر به ارمغان آورده‌اند؛ اما آیا توانسته‌اند بشر را آزاد کنند؟ در موارد زیادی علم هست؛ ولی ثمره‌اش نیست.

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف: علم حقیقی، نگاه انسان را توحیدی می‌کند.

د: نه دانشمندی که دنیا را بر آخرت برگزیند، عالم ربانی است، و نه علم او، علم حقیقی.